

Právnická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci

Katedra obchodního a mezinárodního soukromého práva

Diplomová práce:

Práva na označení

Autor: Michal Tandler

Akademický rok odevzdání práce: 2009/2010

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma: „*Práva na označení*“ zpracoval sám a uvedl jsem všechny použité prameny.

Michal Tandler

Poděkování

Tímto bych chtěl poděkovat vedoucí této práce, Doc. Ludmile Lochmanové Ph.D. za odborné vedení práce, vstřícný přístup a nekončící trpělivost v průběhu mého zpracování zadaného tématu.

Michal Tandler

1 Úvod	6
2 Práva na označení – obecné vymezení	8
3 K pojmu a právní úpravě obchodní firmy	14
4 K pojmu a právní úpravě ochranné známky	17
4.1 Druhy ochranných známek.....	19
4.1.1 Podle formy označení:.....	19
4.1.1.1 Slovní ochranné známky.....	19
4.1.1.2 Slovně – grafické ochranné známky.....	19
4.1.1.3 Obrazové ochranné známky.....	20
4.1.1.4 Prostorové ochranné známky.....	20
4.1.1.5 Ochranné známky kombinované.....	20
4.1.2 Podle osoby vlastníka ochranné známky.....	20
4.1.2.1 Individuální ochranné známky.....	20
4.1.2.2 Kolektivní ochranné známky.....	21
4.1.3 Podle způsobu vzniku známkového práva.....	21
4.1.3.1 Registrované ochranné známky.....	21
4.1.3.2 Všeobecně známá ochranná známka.....	22
4.1.4 Podle způsobu užívání, resp. neužívání známky.....	22
4.1.4.1 Užívané ochranné známky.....	22
4.1.4.2 Neužívané ochranné známky.....	23
4.1.5 Podle typů užití ochranné známky se dělí na výrobní ochranné známky, známky služeb, obchodní ochranné známky.....	23
4.2 Funkce ochranných známek.....	24
5 K pojmu a právní úpravě označení původu a zeměpisného označení	25
6 Kritéria rozlišení práv na označení	28
6.1 Historický vývoj práv na označení.....	28
6.2 Tvorba a zásady tvorby.....	28
6.3 Vznik a druhy ochrany v závislosti na zápisu označení.....	28
6.4 Převod a přechod jednotlivých práv na označení.....	28
6.5 Změny a úpravy zapsaného označení.....	28
6.6 Ochranná doba a zánik označení.....	29
6.7 Významná judikatura k problematice práv na označení.....	29
7 Historický vývoj práv na označení	30
7.1 Obchodní firma.....	30
7.2 Ochranné známky.....	32
7.3 Chráněné označení původu a zeměpisné označení.....	34
7.4 Shrnutí.....	35
8 Tvorba a zásady tvorby	36
8.1 Obchodní firma.....	36
8.2 Ochranné známky.....	38
8.3 Chráněná označení původu a zeměpisná označení.....	40
8.4 Shrnutí.....	41
9 Vznik a způsoby ochrany v závislosti na zápisu označení	43
9.1 Obchodní firma.....	43
9.1.1 Vznik obchodní firmy.....	43
9.1.1.1 Ochrana dle § 12 Obchodního zákoníku.....	43
9.1.1.2 Ochrana dle ustanovení o nekalé soutěži.....	44
9.1.1.3 Ochrana dle Trestního zákona.....	45
9.1.2 Ochranné známky.....	45
9.2.1 Vznik ochrany ochranné známky.....	45
9.2.2 Způsoby ochrany ochranných známek.....	47
9.2.2.1 Ochrana podle zákona o ochranných známkách.....	47
9.2.2.2 Ochrana dle zákona č. 221/2006 Sb., o vymáhání práv z průmyslového vlastnictví.....	48
9.2.2.3 Ochrana dle trestního zákona.....	49

9.2.2.4 Ochrana dle Obchodního zákoníku – ustanovení o nekalé soutěži.....	50
9.3 Chráněná označení původu a zeměpisná označení.....	50
9.3.1 Vznik ochrany chráněných označení původu a zeměpisných označení.....	50
9.3.2 Způsoby ochrany označení původu a zeměpisného označení.....	51
9.3.2.1 Ochrana dle zák. č. 452/2001 Sb.	51
9.3.2.2 Ochrana dle zákona č. 221/2006 Sb. o vymáhání práv z průmyslového vlastnictví.....	52
9.3.2.3 Ochrana dle trestního zákona.....	52
9.3.2.4 Ochrana dle Obchodního zákoníku – ustanovení o nekalé soutěži.....	52
9.4 Shrnutí.....	52
10 Převod a přechod práv na označení.....	54
10.1 Obchodní firma.....	54
10.2 Ochranné známky.....	56
10.3 Označení původu a zeměpisná označení.....	58
10.4 Shrnutí.....	58
11 Změny a úpravy zapsaného označení.....	60
11.1 Obchodní firma.....	60
11.2 Ochranné známky.....	61
11.3 Označení původu a zeměpisná označení.....	62
11.4 Shrnutí.....	62
12 Ochranná doba a zánik označení.....	64
12.1 Obchodní firma.....	64
12.2 Ochranné známky.....	64
12.3 Označení původu a zeměpisné označení.....	65
12.4 Shrnutí.....	66
13 Významná judikatura k problematice práv na označení.....	67
13.1 Obchodní firma.....	67
13.1.1 Klamavá firma.....	67
13.1.2 Zaměnitelnost obchodních firem, klamavé označení.....	67
13.1.3 Zaměnitelnost firmy.....	67
13.1.4 Zaměnitelnost, dodatek.....	67
13.1.5 Přechod firmy.....	68
13.1.6 Zaměnitelnost, dodatek.....	68
13.2 Ochranné známky.....	68
13.2.1 Obvyklost ochranné známky.....	68
13.2.2 Zaměnitelnost ochranných známek.....	68
13.2.3 Rozlišovací způsobilost.....	69
13.2.4 Užívání ochranné známky.....	69
13.2.5 Zaměnitelnost ochranné známky.....	70
13.2.6 Obvyklost ochranné známky.....	70
13.2.7 Zvuková ochranná známka.....	71
13.3 Označení původu a zeměpisná označení.....	71
13.3.1 Nekalá soutěž.....	71
8.1.1. Zrušení označení.....	71
13.3.2 Zápis do rejstříku	72
14 Závěr.....	73
15 Prameny a literatura.....	76
15.1 Literatura.....	76
15.1.1 Knižní literatura.....	76
15.1.2 Články periodik.....	76
15.2 Prameny z internetu.....	77
16 Přílohy.....	78
16.1 Příloha 1).....	78
16.2 Příloha 2).....	78

16.3 Příloha 3).....	79
16.4 Příloha 4).....	79
16.5 Příloha 5).....	80
16.6 Příloha 6).....	80
17 Anglické resumé.....	81

1 Úvod

Práva na označení jsou skupinou práv, která provází moderní lidskou společnost v podstatě od doby, kdy o ní jako o moderní hovoříme. Jsou součástí každodenního života a patří neoddelitelně k obchodnímu a hospodářskému styku. Díky jejich garanční a individualizační funkci je jejich využívání naprosto běžnou záležitostí, ba dokonce standardem. Pro laickou veřejnost je jejich existence tak samozřejmá, že tato práva, často úplně přehlídí. Tato skutečnost je pochopitelně vázána i k jisté „neuchopitelnosti“ jejich podstaty.

Autor této práce si vzhledem k jím vnímanému, nedostatečnému docenění celé problematiky práv na označení zvolil právě téma, kterým tato jsou. Úkolem, který si stanovil pro zpracování této práce je postihnout problematiku práv na označení zejména z pohledu komparačního. S pomocí vedoucí práce sestavil několik kritérií, dle kterých jsou jednotlivá práva na označení porovnávána.

Z důvodu potřeby logického uspořádání celé práce za účelem její komplexnosti a naplnění její dostatečné výpovědní hodnoty postupuje autor dle v právu běžně užívaných logických metod. Zároveň používá i jiné, níže uvedené, vědecké postupy než pouze logické metody.

Z logických metod uvádí autor pro ucelení náhledu na jeho postup, jím používané metody abstrakce, indukce a konečně dedukce. Zcela patrné je užívání metod analýzy a syntézy, přičemž při zpracovávání jednotlivých kapitol práce autor nejprve podrobí problematiku analýze a následně pak používá v závěru jednotlivých kapitol metody syntézy, při které dovozuje stěžejní fakta zkoumané problematiky.

V dalším, jak již bylo výše uvedeno autor v práci komparuje na základě přesně vymezených kritérií, využívá i sociologické metody, např. statistickou při porovnávání četností výskytu některých aspektů nebo přímo příslušných registrací apod.

Za pomoci výše uvedených metod a postupů lze odpovědět na otázky, které při zkoumání celého systému právního zakotvení práv na označení i teoretických poznatků a názorů k těmto se vázajícím zákonitě vyvstávají.

Mezi těmito otázkami figurují zejména ty, které hledají odpovědi na vymezení práv

na označení a jejich zařazení v právních řádech, dále pak ty které hledají odpovědi k jednotlivým, konkrétním právům na označení. Autor považuje za nutné ptát se na tvorbu, vznik, změny, možnosti užívání a ochranu práv na označení, dále s i klást otázky, kde všude jsou tato práva upravena s důrazem na jejich ochranu a jaký je vztah mezinárodní, unijní a české úpravy. V práci odpovídá na otázky, co bylo již judikováno, a kterými soudy, jak se v praxi nakládá s právy na označení? Snaží se vysvětlit rovněž co a jak je nutno učinit pro vznik ochrany takového práva.

Výše uvedené je zhruba základní výčet otázek, se kterými se autor vypořádává v následujícím obsahu jeho práce. Tento výčet je pouze demonstrativní a obsahová stránka práce jej v mnohém přesahuje. Snahou autora je uchopit a zpracovat tematiku práce tak, aby kvalifikovaně vystihla jednotlivé aspekty práv na označení, ale aby byla schopna k použití i případně schopna jako studijní text i pro nespécializované zájemce o tuto právní problematiku.

Autor shromáždil širokou škálu pramenů, ze kterých v práci čerpá, ať již jsou to uvedené zákonné prameny, komentáře k těmto zákonným pramenům, mezinárodní smlouvy a úmluvy nebo teoretické práce, které se k tématice vztahují a dále odborné články, publikovaná judikatura a posléze i internetové stránky příslušných úřadů.

V průběhu zpracování práce stručně hodnotí i odbornou literaturu, její dostupnost a aktuálnost. Toto hodnocení se nachází v závěru práce

2 Práva na označení – obecné vymezení

K dalšímu zkoumání práv na označení s ohledem na níže uvedená kritéria je třeba si nejprve vymežit pojem práv na označení jako součástí právního řádu a právní systematiky.

Pro vymezení pojmu „práva na označení“ je nutné tuto skupinu práv zařadit do obecné systematizace v rámci právního řádu. Z hlediska obecné systematiky jsou práva na označení skupinou práv průmyslového vlastnictví, které je nezbytně spjato s širším pojmem: „duševní vlastnictví.“

Definicí práv duševního vlastnictví je vícero, zde jsou uvedené dvě z nich, první teoretická a druhá z normativního mezinárodního aktu:

1. „Duševní vlastnictví lze pojímat jako právní a ekonomickou abstrakci, která je tvořena souhrnem různých objektivně (tj. smysly vnímatelně) vyjádřených ideálních (tj. nehmotných) předmětů, které nejsou ani věcmi v právním smyslu, ani právy, nýbrž jako nehmotné majetkové hodnoty jsou způsobilé být samostatnými předměty právních a ekonomických vztahů.“¹
2. Jiné pojetí nabízí Úmluva o zřízení světové organizace duševního vlastnictví ze Stockholmu, která byla podepsána dne 14.7.1967. Tato vymezuje v čl. 2 odst viii) „práva na označení“ takto:

V této Úmluvě se rozumí "duševním vlastnictvím" práva

- k literárním, uměleckým a vědeckým dílům,
- k výkonům výkonných umělců, zvukových záznamů a rozhlasovému vysílání
- k vynálezům ze všech oblastí lidské činnosti,
- k vědeckým objevům,
- k průmyslovým vzorům a modelům,
- k továrním, obchodním známkám a známkám služeb, jakož i k obchodním jménům a obchodním názvům,
- na ochranu proti nekalé soutěži a všechna ostatní práva vztahující se k duševní činnosti v oblasti průmyslové, vědecké, literární a umělecké.²

¹ Telec I.: *Tvůrčí práva duševního vlastnictví*. MU Brno. Doplněk. Brno 2006, str. 20.

² Úmluva o zřízení světové organizace duševního vlastnictví

Vzhledem k náročnému teoretickému vymezení pojmu duševní vlastnictví, je zapotřebí dále vysvětlit i jiné důležité pojmy k duševnímu vlastnictví se přímo vztahující. Jedná se pojmy: práva k nehmotným statkům a nehmotné statky. Práva k nehmotným statkům, neboli (z německé právní nauky) nehmotná práva, lze objektivně charakterizovat jako vysoce heterogenní souhrn právních norem, a to jak vnitrostátních (v této práci jsou chápána jako vnitrostátní pro ČR), tak mezinárodních, ať již platných v EU, anebo v rámci všeobecného mezinárodního práva. Roztříštěnost právní úpravy práv k nehmotným statkům se promítá nejen do jednotlivých, samostatných zákonů, ale i do dualismu veřejného a soukromého práva, pochopitelně pouze u některých jejich předmětů. Právě roztržitost úpravy této kategorie práv je pro ni charakteristická a vyplývá zejména z historického kontextu jejich postupného vývoje v různých právních systémech a také účinkem rychlého, moderního rozvoje předmětů těchto práv.

Nehmotný statek lze charakterizovat jako statek tvořený konkrétním duševním obsahem, jehož objektivní výraz, umožňující jeho smyslové vnímání, je způsobilý být předmětem společenských vztahů, aniž by bylo třeba jeho ztělesnění v hmotné podobě.³

Principem existence nehmotného statku je potom tzv. „*efemerní materializace*“, která spočívá ve schopnosti osob tento statek vnímat svými smysly, i přes to, že je ideální povahy.

S nehmotným statkem se úzce spojuje ještě další pojem, kterým je: „*potenciální ubiquita*.⁴“ Jedná se o znak nehmotného statku popsáný a nazvaný prvně teoretickoprávním vědcem Aloisem Trollerem, který vyjadřuje nemožnost spotřebování hmotného statku. Pro lepší představu lze popsat potenciální ubiquitu jako možnost užití nehmotného statku na více místech v jednom čase, ačkoliv by se jeho ideální povaha měnila nebo skončila, tj. byla spotřebována.

Posledním významným znakem nehmotného statku je jeho omezená převoditelnost, resp. nemožnost převoditelnosti – nepřevoditelnost. Z povahy nehmotného statku vyplývá, že převést tento je velice specifické. Pokud je to vůbec možné, je tento převod vázán na konkrétní podmínky.

³ Knap, K. Opltová, J. Kříž, J. Růžička, M: Práva k nehmotným statkům, nakladatelství Hugo Grotia, a.s., Praha 1994, str. 111

⁴ Knap, K. Opltová, J. Kříž, J. Růžička, M: Práva k nehmotným statkům, nakladatelství Hugo Grotia, a.s., Praha 1994, str. 125

Pojetí pojmu nehmotných statků vzhledem k pojmu duševního vlastnictví je zjevně širší. Pro snazší orientaci se jeví jako nejsnazší jednotlivé kategorie nehmotných statků a dále duševního vlastnictví schematicky zařadit a v tomto zařazení blíže popsat následovně:

Nehmotné statky se dělí na dvě skupiny,⁵ a to:

- 1) nehmotné statky osobní povahy (osobnostní povahy)
- 2) duševní vlastnictví,

které se dále dělí na:

- a) průmyslové vlastnictví
- b) literární a jiné umělecké vlastnictví.

Toto dělení se může jevit poněkud zjednodušeným, nicméně není ani jediným možným. V některých právních normách se mohou osobnostní práva a duševní vlastnictví prolínat, stejně tak nereflektuje toto dělení práva na ochranu osobních údajů v informačních systémech, toto by přesně neodpovídalo ani jedné z kategorií práv k nehmotným statkům zde uvedených. Výše uvedené kategorizace vyvrací někdy v literatuře uváděné názory, které slučují pojem nehmotných statků s pojmem duševního vlastnictví, či jiné názory, které značně zjednodušeně označují práva k nehmotným statkům za starší označení práv duševního vlastnictví. Z hlediska soudobého pozitivního práva by jistě bylo takové zjednodušení příhodné, ale z hlediska historického i právně teoretického by se zřejmě jednalo o nepřípustný postup.

K ucelení obsahu pojmu práva duševního vlastnictví je třeba vysvětlit jeho povahu. Zákon č. 2/1992 Sb., Listina základních práv a svobod, zakotvuje v hlavě II., čl. 11., odst. 1 Právo každého vlastnit majetek a stejný obsah a ochranu tohoto práva. Na základě této normy ústavního práva rozvádí Občanský zákoník ve svém § 123, ve kterém jsou vyjádřena jednotlivá, obsahová práva vlastnického, jedná se zásadně o oprávnění předmět vlastnictví držet, užívat, požívat jeho plody a užitky a nakládat s ním.

Teorie dovozuje jako předměty vlastnictví věci movité, nemovité a duševní vlastnictví, jehož předmětem jsou některé nehmotné duševní statky, lze proto hovořit o tom, že duševní vlastnictví je v rámci českého právního řádu chápáno jako vlastnictví k nehmotným

⁵ TELEČ, I. *O nehmotných statcích a duševním vlastnictví*. Právní rozhledy, roč. 1997, č. 11. str. 550.

statkům se specifickými omezeními a ochranou ve srovnání s vlastnictvím věcí, ať již movitých, nebo nemovitých. Nabízí se zároveň srovnání z hlediska převoditelnosti, která je u práv duševního vlastnictví značně rigidní a omezená.

Zejména pro rozdílnost jednotlivých tvůrčích základů práv k duševnímu vlastnictví jsou tato dále dělena na práva průmyslová, která jsou nadána svou hospodářskou využitelností a zároveň často i požadavkem registrace příslušného nehmotného statku a práva literárního a jiného umělecké vlastnictví.

Vzhledem k potřebám této práce se zaměřením na práva na označení se jeví jako nejvhodnější následující kategorizace práv duševního vlastnictví Prof. JUDr. Iva Telece Csc., kterou práce přejímá.⁶ Tato kategorizace se zakládá zejména na tvůrčí základ předmětu duševního vlastnictví, jednoho každého nehmotného statku, který je předmětem příslušné kategorie duševního vlastnictví.

I. Tvůrčí právo (právo tvorby) duševního vlastnictví (osobní a majetková ochranná práva ideálních předmětů duševního vlastnictví jako výsledků tvorby fyzických osob)

1. tvůrčí právo průmyslového vlastnictví

a) patentové právo

b) vzorové právo

- právo užitných vzorů

- právo průmyslových vzorů

c) právo topografií polovodičových výrobků

d) šlechtitelské právo

e) právo zdravotnických a rostlinolékařských metod

f) jiná tvůrčí práva průmyslového vlastnictví nepožívající zákonné ochrany

(např. objevitelské právo)

Tvůrčí právo jiného než průmyslového vlastnictví

a) právo autorské

II. Obchodní (netvůrčí) právo duševního vlastnictví (majetková ochranná práva ideálních předmětů duševního vlastnictví jako výsledků obchodní, hospodářsko-technické,

⁶ TELEEC, I., *Tvůrčí práva duševního vlastnictví*. Brno, MU Brno, 1994

provozní a obdobné činnosti fyzických a právnických osob)

2. obchodní apod. (netvůrčí) právo průmyslového vlastnictví

a) právo na označení

- firemní právo

- známkové právo

právo označení původu výrobků

b) právo náležící k podniku

- firemní právo

- právo obchodního tajemství

- jiná práva náležící k podniku, nepožívající zákonné ochrany (např. právo důvěrných informací, právo know-how – průmyslových, obchodních nebo vědeckých znalostí a zkušeností a výrobně - technických poznatků)

c) zlepšovatelské právo

obchodní apod. (netvůrčí) právo jiného než průmyslového duševního vlastnictví

a) zvukově záznamové právo

b) rozhlasové a televizní právo

Z širšího vyjádření práv duševního vlastnictví a jeho kategorizace se práce zabývá pouze jednou oblastí výše uvedené kategorizaci práv duševního vlastnictví, relativně samostatnou skupinou práv, kterými jsou, práva na označení: obchodní firma, ochranné známky, chráněná označení původu a další označení nepožívající stejné právní ochrany jako tři předcházející. Kterými jsou: zvláštní označení právnických osob (např. označení provozoven, rozhlasových a televizních programů, názvy podílových fondů), dále zvláštní označení výrobků, výkonů nebo obchodních materiálů podniku (např. názvy periodických tisků, tiskopisů, katalogů, reklamních prostředků a jiná zvláštní označení jako např. označení olympijské symboliky, názvy dluhopisů apod.)⁷

Práce se zevrubně zabývá nadále jen prvními třemi uvedenými právy na označení, tj. obchodní firmou, ochrannými známkami a chráněnými označeními původu. A to se zaměřením na jedinečnost těchto práv, která tkví v tom, že nosiče těchto práv jsou

⁷ TELEČ, I., *O nehmotných statcích a duševním vlastnictví*, Právní rozhledy, Praha 1997, č. 11, str. 551

immanentní k uvedeným právům samotným.

3 K pojmu a právní úpravě obchodní firmy

Obchodní firmu (dále též jen „firma“), dříve obchodní jméno, vymezuje v českém právním řádu obchodní zákoník v § 8 jako: „*Název pod kterým je podnikatel zapsán do obchodního rejstříku.*“ Při srovnání předchozí koncepce obchodního jména, která vstoupila v účinnost 1.1.1992, nelze opominout fakt, že pojem obchodní firmy oproti pojmu obchodního jména je mnohem užší, neboť se váže pouze na podnikatele zapsané do obchodního rejstříku. Do 1.1.2001, kdy byla právě obchodní firma do Obchodního zákoníku harmonizační novelou zavedena, chránila ustanovení o obchodním jménu v § 8 až § 12 všechny podnikatele, kteří pod tímto jménem činili právní úkony při své podnikatelské činnosti.

Podnikatele a podnikání definuje Obchodní zákoník ustanovením § 2. První odstavec tohoto paragrafu uvádí jako podnikání: „*soustavnou činnost prováděnou samostatně podnikatelem vlastním jménem na vlastní odpovědnost za účelem dosažení zisku.*“

Odstavec druhý pak vymezuje podnikatele jako:

- a) *osobu zapsanou v obchodním rejstříku,*
- b) *osobu, která podniká na základě živnostenského oprávnění,*
- c) *osobu, která podniká na základě jiného než živnostenského oprávnění podle zvláštních předpisů,*
- d) *osobu, která provozuje zemědělskou výrobu a je zapsána do evidence podle zvláštního předpisu.*

Z výše uvedeného vyplývá zcela jasně, že obchodní firma se vztahuje pouze na jednu ze čtyř kategorií podnikatelů. Do obchodního rejstříku se dle § 34 obchodního zákoníku zapisují v odst.1. uvedené a) obchodní společnosti a družstva, zahraniční osoby dle § 21 odst. 4., fyzické osoby, které jsou podnikateli a jsou občany ČR nebo některého z členských států EU nebo jiného státu tvořícího Evropský hospodářský prostor, pokud o zápis požádají; to platí obdobně pro fyzické osoby, které jsou podnikateli a mají v některém z uvedených států trvalý pobyt, a další osoby, stanoví-li tak zvláštní právní předpis.

Odst. 2. uvedeného ustanovení dopňuje fyzickou osobu, která je podnikatelem se zapíše do obchodního rejstříku vždy, jestliže výše jejich výnosů nebo příjmů snížených o daň

z přidané hodnoty, je-li součástí výnosů nebo příjmů, dosáhla nebo přesáhla za dvě po sobě bezprostředně následující účetní období v průměru částku 120 000 000,--Kč.

Předchozí uvedené ustanovení konkretizuje podnikatele zapsané do obchodního rejstříku, čímž zároveň vymezuje okruh subjektů, ke kterým se vztahují ustanovení o obchodní firmě a vůči jimž působí ochrana tohoto nehmotného statku.

Výše je definováno, kdo jsou subjekty firemního práva, a proto je vhodné pro úplnost uvést, že podnikatelé, kteří nejsou zapsáni v obchodním rejstříku činí právní úkony, buď pod svým jménem a příjmením, jedná-li se o fyzickou osobu anebo pod svým názvem, jedná-li se o právnickou osobu, přičemž mohou tyto užívat rozlišujícího dodatku, pokud není tento dodatek klamný anebo jeho užívání není v rozporu s právním řádem.

Firmou fyzické osoby, musí být vždy jméno a příjmení a podobně jako u výše uvedených, lze rozlišit dále podnikatele fyzickou osobu dodatkem, který se vztahuje k této osobě nebo druhu podniku. U obchodních společností a družstev, které vznikají zápisem do OR je firmou název, pod kterým jsou v této evidenci zapsány. U právnických osob⁸, které vznikají na základě zvláštního právního předpisu, tudíž jejich zápis do obchodního rejstříku není konstitutivní je firmou její název.

Součástí firmy právnické osoby je i dodatek, označující její právní formu.

Obchodní zákoník jako formální pramen práva v úpravě obchodní firmy uvádí základní normy pro firmy v § 8 až § 12 Obchodního zákoníku. Z výše uvedeného je patrné, které subjekty mohou být nositeli práv a povinností vyplývajících z právní úpravy tohoto institutu a základní definice obchodní firmy jako takové. V ostatních, shora neuvedených ustanoveních specifikuje Obchodní zákoník zaměnitelnost resp. nezaměnitelnost obchodní firmy, přechod a převod obchodní firmy a ochranu, která je zaručena pro nositele obchodní firmy.

⁸ Zákon č. 40 1964 Sb. - Občanský zákoník stanoví, že

§ 18 odst.2

Právnickými osobami jsou

- a) sdružení fyzických nebo právnických osob,
- b) účelová sdružení majetku,
- c) jednotky územní samosprávy,
- d) jiné subjekty, o kterých to stanoví zákon.

Při řešení praktických aspektů spojených s každodenním obchodním stykem realizovaném v současném hospodářském světě nelze vždy vystačit pouze s textem zákona. Následující části této práce proto budou zkoumat užívání obchodní firmy zejména z hlediska její tvorby, která je pochopitelně spojena s požadovanou nezaměnitelností obchodní firmy a zásadami, dle kterých tvorba firmy probíhá.

Nelze přehlédnout ani zjevnou souvislost mezi obchodní firmou, promyšleným marketingem a konečně jinou kategorií práv na označení a sice ochranných známek.

4 K pojmu a právní úpravě ochranné známky

Ochranné známky nelze charakterizovat podobně jako obchodní firmu pouze několika ustanoveními jediného zákona. Už vzhledem k tomu, že existuje trojí systém jejich evidence, resp. systém čtyř přípustných typů ochranných známek, které požívají standardně, u nás nevyjímaje, právní ochrany.

Stěžejní úpravou pro problematiku ochranných známek je v ČR zák. č. 441/2003 Sb. o ochranných známkách, ve znění pozdějších předpisů. Samozřejmě není zákon o ochranných známkách jediným zdrojem, který zakotvuje právní úpravu zkoumaného práva na označení. Právní ochrany požívají ochranné známky i dle mezinárodních dohod, nařízení rady ES, ale i dle Obchodního zákoníku z ustanovení o nekalé soutěži a nekalosoutěžním jednání.

Tento zákon a v podstatě ani právní teorie jej se dotýkající, dle domněnky autora práce nedefinuje ochrannou známku jako takovou, zákon pouze v § 1 vymezuje jaká označení mohou tvořit ochrannou známku:

Ochrannou známkou může být za podmínek stanovených tímto zákonem jakékoliv označení schopné grafického znázornění, zejména slova, včetně osobních jmen, barvy, kresby, písmena, číslice, tvar výrobku nebo jeho obal, pokud je toto označení způsobilé odlišit výrobky nebo služby jedné osoby od výrobků nebo služeb jiné osoby.

Následně zákon o ochranných známkách konkretizuje, která označení spadají pod rozsah ochrany dle tohoto zákona jako ochranné známky:

§ 2

Na území České republiky požívají ochrany ochranné známky, které jsou

a) zapsány v rejstříku ochranných známek (dále jen "rejstřík") vedeném Úřadem průmyslového vlastnictví (dále jen "Úřad") (dále jen "národní ochranné známky"),

b) s účinky pro Českou republiku zapsány v rejstříku vedeném Mezinárodním úřadem duševního vlastnictví na základě mezinárodní přihlášky ve smyslu Madridské dohody o mezinárodním zápisu továrních nebo obchodních známek nebo Protokolu k Madridské dohodě⁹⁾ (dále jen "mezinárodní ochranné známky"),

⁹⁾ Madridská dohoda o mezinárodním zápisu továrních nebo obchodních známek ze dne 14. dubna 1891, revidovaná v Bruselu dne 14. prosince 1900, ve Washingtonu dne 2. června 1911, v Haagu dne 6. listopadu 1925, v Londýně dne 2. června 1934, v Nice dne 15. června 1957 a ve Stockholmu dne 14. července

c) zapsány v rejstříku vedeném Úřadem pro harmonizaci ve vnitřním trhu (známky a vzory) podle nařízení Rady Evropských společenství o ochranné známce Společenství (dále jen "nařízení Rady")¹⁰ (dále jen "ochranné známky Společenství"),

d) na území České republiky všeobecně známé (dále jen "všeobecně známé známky") ve smyslu článku 6bis Pařížské úmluvy na ochranu průmyslového vlastnictví (dále jen "Pařížská úmluva") a článku 16 Dohody o obchodních aspektech práv duševního vlastnictví.

Jednotlivé typy ochranných známek podle uvedeného ustanovení se rozlišují zejména dle evidence, ve které se tyto registrují. První tři typy jsou zcela jasně kategorizovány, jak již bylo výše uvedeno dle jednotlivých institucí, které provedou registraci ochranné známky, pro úplnost následuje vymezení typu čtvrtého dle § 2 písm d). V tomto ustanovení se Pařížská úmluva zabývá ochrannou známkou, tzv. „Všeobecně známou“ a poskytuje jí ochranu, především v možnosti výmazu jiné známky tuto všeobecně známou ochrannou známkou kopírující.¹¹ Jako druhou alternativu ochrany Všeobecně známé ochranné známky uvádí úmluva možnost zákazu užívání takového označení.

Oba způsoby ochrany jsou poměrně přísné a jsou poskytovány po dobu pěti let (nebo doby delší, stanoví-li si tak unijní stát), ale pouze za podmínky existence dobré víry na straně neoprávněného uživatele. V případě neexistence bonae fidae je výslovně uvedeno, že není stanovena prekluzivní ani promlčecí lhůta k tomuto právu.

1967, uveřejněná pod č. 65/1975 Sb., ve znění vyhlášky č. 78/1985 Sb., a Protokol k Madridské dohodě o mezinárodním zápisu ochranných známek sjednaný v Madridu dne 27. června 1989, uveřejněný pod č. 248/1996 Sb.

¹⁰ Nařízení Rady Evropských společenství č. 40/94 z 20. prosince 1993 o ochranné známce Společenství, Nařízení Rady Evropských společenství č. 3288/1994 z 22. prosince 1994, kterým se mění nařízení č. 40/94.

¹¹ Přesné znění tohoto klíčového ustanovení je:

čl. 6Bis

Unijní země se zavazují, buď z úřední povinnosti, jestliže to zákonodárství země dovoluje, nebo na žádost zájemce, že odmítnout nebo zruší zápis a zakázají užívání tovární nebo obchodní známky, která je reprodukcí, napodobením nebo překladem, jež je s to vyvolat záměnu se známkou, o které podle posudku příslušného úřadu země zápisu nebo užívání je tam všeobecně známo, že již je známkou osoby oprávněné požívat výhod této úmluvy a užívanou pro stejné nebo podobné výrobky. Stejně je tomu, jestliže podstatná část známky je reprodukcí takové známky obecně známé nebo napodobením, jež je s to způsobit záměnu s ní.

4.1 Druhy ochranných známek

Ochranné známky lze třídit dle několika hledisek, níže jsou tato hlediska i s tříděním a dostatečným vysvětlením důvodů a vlastností takto rozříděných známek uvedena.

Ochranné známky se tedy rozlišují dle:

4.1.1 Podle formy označení:

4.1.1.1 Slovní ochranné známky

Jedná se o ochranné známky, které jsou tvořeny z písmen a z číslic. Základem této ochranné známky je text, nezáleží tolik na používaném písmu (latinka, hlaholice) záleží na textu samotném. O textové ochranné známce lze smýšlet podobně jako o obchodní firmě, jedná se o chráněný text, označení konkrétního výrobku, služby apod., ovšem bez ochrany grafické.¹² V podstatě jde o provedení textové v jednom z běžných písmových fondů, který není typickým vyjádřením takovéto textové ochranné známky.

Z hlediska obsahu textu, který bývá chráněn se jedná buď o konkrétní slovo,¹³ nebo slova uměle vytvořená.¹⁴ Setkat se lze s různými zkratkami: „BMW“ (Bayerische Motoren Werke), „ČEDOK“ (Česká dopravní kancelář) nebo „LIAZ“ (liberecké automobilové závody).

Ochranná známka k textu se nemusí vztahovat pouze na jedno slovo nebo číslo, může se vztahovat třeba k celé větě jako např. „S Čedokem za hranice všedních dnů.“

Poslední, relativně novou kategorií textových ochranných známek je kombinace písmen a číslic nejčastěji v anglickém jazyce, aby při výslovnosti dávaly konkrétní smysl. Příkladem typickým pro tyto je např. „Sk8“ (čteno skejt – skateboard) nebo „home 4 u“ (čteno: home for ju – významem domov pro vás). Specifikem tohoto typu je kombinace použití číslic jako zkratk pro fonetickou část nebo celé slovo.

4.1.1.2 Slovně – grafické ochranné známky

Jedná se o ochranné známky, kdy je chráněn, jak text, tak jeho grafická podoba. Klasickým případem je pro tento typ ochranná známka například na Coca–Colu nebo

¹² Otázka pouhého textového znázornění je v současné době poněkud vágní. Moderní marketing a přístup k ochranným známkám napovídá spíše známkám slovně grafickým. Ačkoliv registraci lze uskutečnit pouze k textu v běžném písmu, současný trend směřuje do jisté míry ke graficky znázorněnému textu.

¹³ Např. „JARO“, „GRANÁT“ nebo „DUHA“

¹⁴ „KOFOLA, TOMA nebo ZETOR“

Volvo.¹⁵

Podstatou je přímá vazba písma (zejména fontu, ale někdy i velikosti, tj. šířka ku výšce písma), na text, který je písmem vyjádřen.

4.1.1.3 Obrazové ochranné známky

Správným vymezením pro obrazovou ochrannou známku by mělo být vymezení, které ji určuje, jako obrazovou bez dalšího, tj. obraz bez textu a čísel, bohužel při zkoumání zapsaných ochranných známek lze nalézt mnoho známek registrovaných jako obrazových, ačkoliv spadají pod kategorii kombinovaných. Z typicky obrazových uvádí práce dvě věhlasné: křídlo společnosti Honda – motocykly a odškrtnutí, tzv. „fajfku“ společnosti NIKE.¹⁶

4.1.1.4 Prostorové ochranné známky

Jak již název napovídá, jedná se o ochrannou známku, která je vyjádřena nějakým způsobem v prostoru, často jde o obal, láhev nebo tvar výrobku. Známými příklady je láhev KARLOVARSKÁ BECHEROVKA ORIGINAL JB JAN BECHER EST. 1807 CARLSBAD CZECH REPUBLIC¹⁷

4.1.1.5 Ochranné známky kombinované

Lze dovodit, i s ohledem na výše uvedené, že kombinované ochranné známky slučují alespoň dva z předchozích druhů ochranných známek. Jak příklad uvádí práce kombinovanou ochrannou známku FC Slovanu Liberec, která kombinuje obrazovou a textovou známku.¹⁸

4.1.2 Podle osoby vlastníka ochranné známky

4.1.2.1 Individuální ochranné známky

Tato kategorizace se zdánlivě může vztahovat k počtu subjektů, které ochrannou známku vlastní, ale není to tak, spoluvlastnictví nemá vliv na posouzení individuality nebo kolektivnosti ochranné známky.

Individuální ochranná známka má za účel rozlišit výrobky nebo služby konkrétní fyzické nebo právnické osoby od jiných.

¹⁵ Přílohy 1) a 2)

¹⁶ Přílohy 3) a 4)

¹⁷ Příloha 5)

¹⁸ Příloha 6)

4.1.2.2 Kolektivní ochranné známky

Kolektivní ochranou známku závedl do Českého právní řádu zákon č. 174/1988 Sb. Povinnost zápisu kolektivní známky vznikla na základě čl. 7bis Pařížské úmluvy a předpokládá ji i čl. 15 Směrnice Rady č. ES 89/104. Kolektivní ochranná známka plní stejnou prakticky funkci jako známka idnividuální, ale je zapsána pro právnickou osobu nebo sdružení.¹⁹ Subjektivita těchto právnických osob a sdružení, které známku registrovaly se tedy vyvozuje pro účel zákona o ochranných známkách přímo z tohoto zákona, přičemž z toho plyne, že užívat kolektivní ochrannou známku mohou členové sdružení nebo společníci právnické odosby, nikoliv však právnické osoby nebo sdružení samy.²⁰ Zákon vylučuje licencování kolektivních známek z důvodu možnosti členství nebo společnictví a zároveň z důvodu nutnosti kontroly užívání známek.

V souvislosti s kolektivní známkou je velice důležité upozornit na obligatorní náležitost přihlášky kolektivní známky, kterou je příloha v podobě smlouvy o užívání, tj. K registraci kolektivní známky je imanentní smlouva o užívání známky mezi členy sdružení nebo společníky právnické osoby. V rámci této smlouvy je nutno vymezit podmínky užívání kolektivní známky. Zejména se jedná o určení subjektů, které budou známku užívat, kdo je bude ve věcech kolektivní známky zastupovat, jak bude o známce rozhodováno, jak se budou řešit spory mezi uživateli známky apod.

Kolektivní známka bývá někdy chybně chápána jako spoluvlastnictví, z výše uvedeného je však patrné, že tomu tak není, a že uživatelé kolektivní ochranné známky nejsou jejími spoluvlastníky, o čemž svědčí fakt, že je nelze převést, licencovat, ani zastavit. Pro příklad takové známky lze uvést známku ČSAD, kde vlastníkem je Sdružení uživatelů kolektivních ochranných známek ČSAD a uživateli potom jsou jednotliví členové sdružení dle smlouvy o užívání.

4.1.3 Podle způsobu vzniku známkového práva

4.1.3.1 Registrované ochranné známky

Podle způsobu vzniku známkového práva se rozlišují na registrované (zapsané) nebo

¹⁹ V tomto případě je nutné chápat sdružení dle § 20f a násl Obchodního zákoníku nebo i útvar bez právní subjektivity, sdružení dle zák. č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů.

²⁰ Vlastník kolektivní známky známku neužívá a ni nerealizuje práva s ní spojená (včetně licence nebo převodu), má však právo na ochranu dle zákona.

všeobecně známé ochranné známky

4.1.3.2 Všeobecně známá ochranná známka

Evidentní rozdíl mezi zapsanou čili registrovanou ochrannou známkou a všeobecně známou ochrannou známkou tkví v registraci samé, jak již bylo výše uvedeno. Právní ukotvení pro všeobecnou ochrannou známku nalezneme v čl. 6 bis Pařížské úmluvy a čl. 16. Dohody TIRPS. Odkazuje-li se vlastník všeobecně známé ochranné známky na tuto, musí příslušný úřad, v České republice Úřad průmyslového vlastnictví, posoudit a konstatovat ve svém rozhodnutí známost výrobku či služby pro dané území, a to zejména v příslušných profesních nebo odborných kruzích. Zpravidla by neměla být požadována všeobecná známost mezi všemi obyvateli daného státu.

Fakticky se dá hovořit o tom, že úřad, potažmo příslušný soud při posuzování takové záležitosti, která nastane s největší pravděpodobností až při sporu o existenci takové známky, konstituuje známku samotnou, tím, že jí prohlásí za všeobecně známou v příslušném okruhu veřejnosti. Příkladem pro všeobecnou ochrannou známku je označení CHIVAS.

Všeobecně známá značka chrání v současné době pouze konkrétní služby nebo výrobky, ke kterým se označení vztahuje, tj. ty, které se jeví jako shodné nebo podobné chráněným. V souvislosti s tímto se nabízí uvedení nového institutu, který se naopak nevztahuje pouze ke stejným nebo podobným výrobkům či službám, ale i k produktům jiným. Jedná se o tzv. Známky s dobrým jménem.²¹ Dobré jméno vystupuje jako nadstavba klasické známky a je institutem, který od roku 2004 nahrazuje právě širší pojetí všeobecné ochranné známky.

Jen pro úplnost se nabízí několik označení jako příklad: ŠKODA nebo ORION.

4.1.4 Podle způsobu užívání, resp. neužívání známky

4.1.4.1 Užívané ochranné známky

Užívání a neužívání ochranných známek lze dále kategorizovat, a to na užívání *skutečné* a *fiktivní* a neužívání *úmyslné* na *neúmyslné*. U užívání skutečného označuje ochrannou známkou vlastník nebo smluvní uživatel přímo výrobky uváděné na trh nebo poskytované služby. U užívání fiktivního se jedná spíše využití ochranných známek k účelům

²¹ § 8 odst. 2 písm zák. č. 441/2003 Sb.

korespondenčním, reprezentativním a marketingovým.

4.1.4.2 Neužívané ochranné známky

U neužívání úmyslného se dělí následně ochranné známky do tří skupin, a to na ochranné známky *spekulativní*, sloužící k případnému výdělku, ochranné známky *obranné*, které vlastníka chrání před možným zneužitím označení v cizí prospěch (samozřejmě i před spekulací) a konečně ochranné známky *zásobní* s předpokladem využití takové známky v budoucnu.

Pokud se přestanou vyrábět výrobky nebo poskytovat služby pod ochranou známkou a nebo zkrátka byly na trhu neúspěšné nebo na něj nebyly uvedeny vůbec, hovoří se o neúmyslně neužívané ochranné známce.

4.1.5 Podle typů užití ochranné známky se dělí na výrobní ochranné známky, známky služeb, obchodní ochranné známky

Jak již bylo uvedeno podle typů užití ochranné známky se dělí na výrobní ochranné známky, známky služeb, obchodní ochranné známky. Výrobní ochranné známky jasně spadají do působnosti výrobců, ochranné známky služeb pro změnu do sféry poskytovatelů služeb a konečně ochranné známky obchodní figurují nejčistěji v obchodu samotném, prodejní a směná sféra, kde nezáleží přímo na výrobcí nebo poskytovateli služeb, ale na tom, kdo takový prodej, směnu výrobku nebo poskytnutí služby zaštití. Typicky jde o obchodní řetězce poskytující komplexní péči, např. GLOBUS.

4.2 Funkce ochranných známek

Literatura²² uvádí několik funkcí ochranných známek a klade důraz zejména na funkci rozlišovací, která je přímo zákonným požadavkem, jak je vysvětleno níže. Jako ostatní uvádí funkci ochrannou, garanční, certifikační, propagační, soutěžní nebo stimulační.

Rozlišovací funkce, která musí být splněna u každého označení, jež má být chráněno, odlišuje jednotlivé výrobky nebo služby z zejména z pohledu spotřebitele.

Ochranná funkce zajišťuje možnost užívání ochranné známky k označení produktů vlastníka a případně i osob, které tak mohou činit se souhlasem vlastníka (na základě konsenzuálního právního úkonu).

Garanční funkce spočívá v záruce vlastností výrobků nebo služeb vůči spotřebiteli.

Funkce certifikační se vztahuje k známkám kolektivním a v dohledu nad jejím užíváním.

V současné době je velice významná *funkce propagační*, neboť ať již se jedná o výrobky nebo služby, ochranná známka tzv. prodává. Využívá se formou masmediální, ale i v komplexních profilech jednotlivých společností nebo profilech výrobků. Kupříkladu, byla-li by zřízena ochranná známka k logu advokátní kanceláře: „AK Brloh,“ bude využita nejen na vývěsním štítu, ale i na dopisech, vizitkách, internetových stránkách, reklamních bannerech (tj. v celém masmediálním styku) apod. Udává totiž marketingovou identitu daného subjektu.

Soutěžní funkce zcela logicky spočívá ve výhodě poskytnuté ochrannou známkou v hospodářské soutěži.

Funkce stimulační tkví ve stimulaci výrobců nebo poskytovatelů služeb k udržení kvalit, které ochranná známka symbolizuje.

Lze také zmínit *funkci regulační*, která spočívá v efektu vlastnictví ochranných známek na četnost prodej daných výrobků nebo četnost poskytnutí dané služby.

Z výše uvedeného výčtu funkcí je patrné, že ochranná známka je důležitou a možná, v současné době i nezbytnou součástí hospodářského styku a přináší garance jak pro spotřebitele, tak pro vlastníky nebo smluvní uživatele známek.

²²SLOVÁKOVÁ, Z. *Průmyslové vlastnictví*. 2. vydání. Praha: LexisNexis CZ, s.r.o., 2007.

5 K pojmu a právní úpravě označení původu a zeměpisného označení

V této části se představuje poslední z práv na označení, které zkoumá tato práce. Jedná se o označení původu a zeměpisná označení.

Označení původu definuje zákon č. 452/2001 Sb., o ochraně označení původu a zeměpisných označení v ustanovení

§ 2 písm. a) jako:

název oblasti, určitého místa nebo země (dále jen "území") používaný k označení zboží pocházejícího z tohoto území, jestliže kvalita nebo vlastnosti tohoto zboží jsou výlučně nebo převážně dány zvláštním zeměpisným prostředím s jeho charakteristickými přírodními a lidskými faktory a jestliže výroba, zpracování a příprava takového zboží probíhá ve vymezeném území; za označení původu pro zemědělské výrobky nebo potraviny jsou pokládána i tradiční zeměpisná nebo nezeměpisná označení pro zboží pocházející z vymezeného území, splňuje-li takové zboží ostatní podmínky podle tohoto ustanovení;

a zeměpisné označení v ustanovení

§ 2 písm. b) jako:

název území používaný k označení zboží pocházejícího z tohoto území, jestliže toto zboží má určitou kvalitu, pověst nebo jiné vlastnosti, které lze přičíst tomuto zeměpisnému původu, a jestliže výroba nebo zpracování anebo příprava takového zboží probíhá ve vymezeném území;

Oproti v českému právu již známém označení původu je zeměpisné označení novým právním pojmem, který přichází s již výše zmíněným, v současnosti platným a účinným zákonem.

Platná právní úprava v podstatě přejímá ustanovení Lisabonské dohody na ochranu označení a o jejich mezinárodním zápisu. Někdy bývá považováno zeměpisné označení, z tzv. slabší verzi označení původu, ovšem tak jistě zeměpisné označení pojímat nelze, neboť poskytuje stejnou právní ochranu pro daná označení jako označení původu, rozdíl, který by mohl být považován za onu slabost je především v méně silné vazbě mezi původem výrobku a jeho kvalitativními znaky, což je vyjádřeno tím, že tyto znaky lze danému území

přičíst.

Zeměpisné označení lze ale dle § 2 písm a) druhé aliny pokládat za označení původu, pokud splňuje podmínky dle tohoto ustanovení. Stejně tak lze pokládat za označení původu i nezeměpisná označení, která splňují stejná kritéria. Za nezeměpisná označení pro účely této právní úpravy se považují:²³ „některé názvy výrobků, které ačkoliv neobsahují zeměpisný název, vyvolávají ve spotřebitelské veřejnosti spojitost mezi takto pojmenovaným výrobkem a zemí jeho původu. (např. TEQUILLA pro mexický destilát z agáve).“

Kromě ochrany, která je poskytována označení původu a zeměpisnému označení dle zákona č. 452/2001 Sb. Tato práva jsou chráněna i Obchodním zákoníkem dle jeho § 44 a násl., kde by se dalo neoprávněné užívání těchto označení posuzovat jako nekalosoutěžní jednání.

Další prameny, které upravují problematiku chráněných označení jsou stále platné a účinné zákonné předpisy: zákon č. 97/1996 Sb., o ochraně chmele ve znění pozdějších předpisů a vládní nařízení č. 54/1936 Sb., o okrskovém pojmenování „Třeboňský kapr.“ Jedná se o dílčí úpravy, které v současné době nachází své opodstatnění ve vymezení některých pojmů a lokalit, které se k těmto pojmům vztahují.

Mezi ostatní prameny, kterými se upravují označení původu i zeměpisná označení řadíme trestní zákon, zákon o přestupcích, zákon o ochraně spotřebitele atd.

Na komunitární úrovni upravují tuto problematiku zejména nařízení Rady (EHS) č. 2081/92 o ochraně zeměpisných označení a označení zemědělských výrobků a potravin. Již z názvu tohoto nařízení je patrné, že česká úprava je dokonce komplexnější než-li úprava evropská, neboť nabízí ochranu při splnění daných podmínek pro širší spektrum zboží než pouze zemědělské výrobky a potraviny.

Zde je na místě zmínit § 2 písm.c, který definuje zboží následovně:

c) zbožím jakákoliv movitá věc, která byla vyrobena, vytěžena nebo jinak získána bez ohledu na stupeň jejího zpracování a je určena k nabídce spotřebiteli; za zboží podle tohoto zákona se považují i služby.

Význam výše specifikovaných označení je značný, zejména ve vztahu spotřebitele k

²³HORÁČEK, R. a kol.: *Zákon o ochranných známkách. Zákon o ochraně označení původu a zeměpisných označení: Komentář*. 2. vydání. Praha: C.H.Beck, 2008., str. 287

dodavateli se totiž jedná o garanci dobré pověsti, kvality spojené s daným výrobkem a územím.

Co se týká České republiky, je bez dlouhého pátrání možno nalézt řadu takových známých označení, např: „*Plzeňské pivo, Žatecký chmel - český, Třeboňský kapr, Český granát, Karlovarský porcelán, Pardubický perník, Jablonecká bižuterie, Pravé olomoucké tvarůžky atd.*“

6 Kritéria rozlišení práv na označení

Práce se v následujících částech bude zabývat komparací jednotlivých práv na označení z hlediska autorem vybraných kritérií, při jejichž rozboru by mělo být snazší pochopit problematiku práv na označení ve vztahu mezi jednotlivými druhy těchto práv, ale i vzhledem k jiným právům duševního vlastnictví. Právě dle těchto kritérií lze totiž nejlépe vystihnout specifika práv na označení.

S ohledem na potřeby této práce a některé již uvedené fakta o právech a označení byla vybrána následující kritéria:

6.1 Historický vývoj práv na označení

V této části se autor pokusí o stručné uchopení historického kontextu užívání práv na označení a zároveň o jejich vývoj vzhledem k dnešnímu právnímu zakotvení.

6.2 Tvorba a zásady tvorby

Zde se autor práce snaží o vystižení stěžejních skutečností, které souvisí s tvorbou jednotlivých práv a uvádí zásady, které s takovou tvorbou souvisí.

6.3 Vznik a způsoby ochrany v závislosti na zápisu označení

Tato část práce popisuje poměrně složitou problematiku ochrany jednotlivých práv na označení v souvislosti s jejich zápisem, registrací, resp. nezapsáním. Zároveň se pokouší o vystižení jednotlivých druhů ochrany dle různých právních předpisů, které upravují tuto skupinu průmyslových práv.

6.4 Převod a přechod jednotlivých práv na označení

Jedná se o kritérium, které se týká možností převodu nebo přechodu jednotlivých práv. Zde se také nalézá vymezení podmínek pro přechod nebo převod práv na označení, přičemž z výše uvedeného je známo, že jak přechod, tak převod práv na označení je značně rigidní.

6.5 Změny a úpravy zapsaného označení

Tato část práce zabývající se změnami a úpravami zapsaného označení uvádí podmínky a možnosti změn již existujících práv na označení.

6.6 Ochranná doba a zánik označení

Jak již samotný název napovídá, jedná se o komparaci jednotlivých ochranných lhůt ochranných známek, obchodní firmy, označení původu a zeměpisných označení.

6.7 Významná judikatura k problematice práv na označení

V této souvislosti uvádí práce klíčovou judikaturu soudů vzhledem ke zpracovávanému tématu.

7 Historický vývoj práv na označení

Snaha o označení osob a předmětů provází lidská pokolení již od nepaměti, tendence rozlišit jednotlivé zboží nebo jednotlivce se násobila pochopitelně zejména díky válkám a obchodu. Užívala se pro různé věci, ale jako o označení ve smyslu práv na označení se dá o nich hovořit až se vznikem výrobku, který nesloužil k přímému uspokojení konkrétní zakázky, ale k nabídce pro blíže neurčený počet poptávajících subjektů.

Postupem času začala označení vznikat v souvislosti s nutností a vůlí poukázat na kvalitu nebo konkrétní vlastnosti daného výrobku, ať již to byly značky různých zbrojířů na mečích, či brněních nebo názvy vinařských oblastí, které byly takto známy a konečně později i jména podniků, které byly vyhlášeny pro svou výrobu.

V podstatě se jednalo o spontánní vznik jednotlivých označení, kde se právní systémy musely přizpůsobit vzniklým poměrům v obchodním styku. Proto lze zcela bez nadsázky tvrdit, že i právnímu zakotvení označení předcházelo jejich faktické užívání a právo označení bylo vlastně vynuceno obchodní silou producentů jednotlivého zboží s významnými vlastnostmi.

7.1 Obchodní firma

Historický exkurz do vývoje obchodní firmy, resp. obchodního jména deklaruje vliv rakouského a německého práva na právní instituty užívané na území současné České republiky. První významnou kodifikací obchodního práva, která pojímala i institut dnešní obchodní firmy, tehdejší firmy kupcovy byl zákon 1/1863 ř. z. Všeobecný obchodní zákoník. Pozoruhodná je přinejmenším jeho platnost, která trvala bezmála sto let. Obchodní zákon rakouský, násl. všeobecný obchodní zákoník v ČSR byl podobně jako většina norem v rámci recepce rakouského práva přejat i pro nově vzniklou Československou republiku do jejího právního řádu. Ve třicátých letech se připravovala rekodifikace obchodního práva nicméně vzhledem k nastalé druhé světové válce nebyla tato provedena (v roce 1937 vyšel pouze návrh resp. jeho část pod názvem: „Osnova obchodního zákona“).

Vzhledem ke společenské situaci nutně ovlivněné dlouholetou válkou a vzhledem k nemožnosti dalšího rozvoje práva po poměrně významný časový úsek byl tedy Všeobecný obchodní zákoník zrušen až zákon č. 141/1950 Sb.

Podle úpravy zákona 1/1863 ř.z. se jednalo, jak již je výše uvedeno o firmu kupcovu, která byla vymezena čl. 15 jako: „jméno, pod kterým svá jednání provozuje a podpis dává.“ Zde je na místě upozornit na skutečnost, že používání kupcovy firmy bylo omezené určením kupce samotného. Všeobecný obchodní zákoník rozděloval totiž kupce do dvou kategorií, na tzv. plnoprávné a neplnoprávné. Firmu pochopitelně potom užívali pouze kupci plnoprávní. Toto rozdělení bylo vymezeno rozdílnou výší platby tzv. státní výdělkové daně, a to ještě v souvislosti s velikostí obce, kde kupec sídlil.

Rozšiřování právního i faktického významu se obchodní firmě dostávalo zejména díky judikatuře. Nicméně kvalifikovanou, zákonnou formou se nepodařilo za první republiky těchto změn docílit. V souvislosti s válkou a následně s očekávatelným vlivem komunistické ideologie, která se postupem času stala i u nás oficiální státní ideologií se musely nutně změnit i instituty obchodního práva. Problémem těchto změn bylo to, že prakticky zdevastovaly kompletní obchodní právo. Tehdejší zákon č. 141/1950 Sb. občanský zákoník kodifikoval kompletní obchodní právo a až v šedesátých letech minulého století byl doplněn zákon č. 109/1964 Sb. Hospodářským zákoníkem a zákon č. 101/1963 Sb. zákoníkem mezinárodního obchodu a několika dalšími právními předpisy.

Obchodní firma v podstatě v této době neexistovala. Hospodářský zákoník pouze upravoval několik pravidel pro tvorbu názvu tzv. socialistických organizací.²⁴ S těmito pravidly se ještě spojovala povinnost zápisu názvu jednotlivých socialistických organizací do podnikového rejstříku.

Ke změně stavu ve firemním právu došlo až po čtyřiceti letech, po pádu komunistického režimu. Bohužel počáteční změnu nelze hodnotit jako povedenou. Zákonodárci se pokusili vyřešit situaci zakomponováním starých právních norem, ať již prvorepublikových nebo norem německých, do tehdejší politické, ekonomické i společenské situace, což se ve výsledku projevilo jako značně chaotické. Příkladem může být už jen to, že zákon pro fyzické osoby užíval fantazijních firem, bez povinnosti zachování jména a příjmení ve firmě, atd.

Tyto problémy měly být odstraněny zákonem č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník. Ten

²⁴ Socialistické organizace: státní hospodářské organizace, družstva, podniky a hospodářská zařízení společenských organizací družstevní podniky a jiné socialistické organizace.

definoval obchodní jméno v § 8 jako:

„Obchodním jménem se rozumí název, pod kterým podnikatel činí právní úkony při své podnikatelské činnosti.“

V zásadě je právní úprava firemního práva podobná té současné, se formálně liší použitím termínu obchodního jména, který není tradičním v českém právu, ale zřejmě z důvodů vůle odstranit subjektivizaci, nebo personifikaci termínu firma, byl právě tento použit. V podstatě dodnes velká část společnosti pod pojmem firma rozumí podnik nebo společnost (hmotný subjekt) a nikoliv označení se specifickou ochranou.

Věcným rozdílem mezi současnou a předcházející právní úpravou je zejména omezení obchodní firmy na podnikatele zapsané do Obchodního rejstříku, přičemž v tomto byla původní úprava obchodního jména širší a toto omezení neměla.

Nicméně je nutné upozornit na to, že z velké části, alespoň po právní stránce odstranila nedokonalost předchozí úpravy dle zákona 105/1990 Sb., který zchaotizoval úpravu obchodní firmy fyzických osob podnikatelů, kde bylo možno používat i fantazijní dodatky rozlišující jednotlivé firmy.

7.2 Ochranné známky

Ochranné známky se jeví v historickém náhledu poněkud zřetelněji. Značky a různé piktogramy, zjednušující grafická i polografická označení, erby, štíty a různá další znázornění provázejí lidstvo již od doby kamenné. Původně sloužily zejména pro rituální účely, postupem času však i pro účely hospodářské.

V tom však právě lze spatřovat onu souvislost s ochrannými známkami. Ochranné známky jsou totiž v podstatě kvalifikované značky. Jinak řečeno jedná se o označení, které lze nejen konkretizovat, co do individualizace zboží, které je jimi označeno, ale i do ochrany, která je tomuto zboží poskytována.

Za předchůdce dnešních známek lze označovat například cejchy otrokářů, majitelů dobytka, značky zbrojířů apod. Nabízí se mnoho možných příkladů k uvedení. Jisté je však, že zde existuje spojitost mezi ochrannými známkami a erby, ať již nejdříve erby šlechtickými, dále měšťanskými nebo konečně cechovními, protože z nich následně vznikaly i značky jednotlivých řemeslníků. S těmito označeními se pojila jistá kvalita, záruka jakosti

pro spotřebitele. Zvláštní kapitolu by pak mohla tvořit historie puncovníctví, jako jedné z nejstarších činností při ochraně zájmů spotřebitele zboží z drahých kovů.²⁵

V Českých zemích je tradice ochranných známek již dlouhodobou záležitostí. Není se ani čemu divit, v 19. století platily České země za průmyslově nejsilnější část Rakouska, pozdějšího Rakouska – Uherska a dá se zde dozajista hovořit i o celosvětovém věhlasu v dílčích průmyslových odvětvích. První upravoval ochranné známky zák.č. 230/1858, císařský patent na ochranu průmyslových známek a jiných označení.

Tento vymezoval prvně pojem ochranné známky jako „zvláštní označení“, které slouží v obchodním styku k rozlišení výrobků různých výrobců. Zápis do příslušného rejstříku známek byl již v tehdejší době konstitutivní a ochrana vznikala právě jím. Pro zajímavost lze uvést, že první známkou zapsanou cca rok po vydání tohoto, patentu byla u nás ochranná známka Pilsner beer. Následující úprava z roku 1890 převzala vymezení ochranné známky z úpravy předchozí, ovšem přidal vymezení negativní. Z průlomové by se dalo označit obligatorní označování některého zboží v podstatě z důvodu ochrany spotřebitele před klamáním o původu výrobku. Nařídil povinné označení bylo v kompetenci ministra obchodu. Postupem času se jednotlivými, dílčími novelami upravovala problematika ochranných známek, co do ochranné doby (deset let), možností obnovy, ochrana zahraničních známek atd. Stále pak bylo například negativní vymezení rozšířeno o ochranu státních symbolů, zkušebních a puncovních značek atd.

Od roku 1890 uplynulo 62 let do nové komplexní právní úpravy ochranných známek v Československu, touto byl zákon 8/1952 Sb. V tomto zákoně byl poprvé použit přímo pojem „ochranná známka“ a nutno podotknout, že přes svoji stručnost a omezenost, která byla pochopitelně způsobena tehdejší politicko-ekonomickou situací, kdy ochranná známka byla ideově nežádoucím vyjádřením kapitalistických ekonomických zájmů, se zachovaly některé zásady známkového práva právě z tohoto zákona. Tím samozřejmě nelze dovodit, že zákon byl ve všem kvalitní. Jako jeho problémy se uvádí zejména nedostatečná úprava užívání známek, existence tzv. známek zásobních a blokačních, které v podstatě bránily dalšímu označování různých výrobků a existovaly jako tzv. ochranné známky mrtvé.

Zákon č. 174/1988 Sb. jako další kodifikace známkového práva nabyl účinnosti dne 1.

²⁵ Blíže viz. LOCHMANOVÁ, L. *Práva na označení*. Praha:Orac, 1997

1. 1989 na sklonku totalitního režimu v tehdejší Československé federativní socialistické republice. V této době se normalizační tendence uvolňovaly a ekonomika se rozbíhala více liberálním směrem. Zákon však neměl dlouhé trvání. Následné politické i sociální změny vedly k tomu, že během devadesátých let se ČSFR a následně ČR pokoušela o harmonizaci práva s právem Evropským (právem ES) i mezinárodním. Za přechodnou lze považovat i právní úpravu podle zákona 17/1995 Sb. Konečně v roce 2004 přichází současná právní úprava, která je specifikována v kapitole 3 této práce.

7.3 Chráněné označení původu a zeměpisné označení

Označení původu vzniklo spontánně při každodenním obchodním styku v oblastech, které měly specifickou výrobu, nerealizovatelnou kdekoli jinde, když tato výroba předpokládala jisté kvalitativní znaky výrobků.

Právní ochrana takového označení ovšem nebyla po dlouhou dobu zaručena veřejnoprávně. Tyto snahy o veřejnoprávní regulaci ochrany označení původu se projevily až na počátku dvacátého století. Konkrétně na území Československa až v zákoně 5/1924 Sb., o označování původu zboží a zejména pak v zákoně č. 111/1927 Sb., kde v rámci ustanovení o nekalé soutěži bylo chráněno v ust. § 4 až § 9 i označení původu. V této úpravě však chybí vymezení pojmu označení původu. Další úprava této problematiky proběhla v sedmdesátých letech minulého století zákonem č. 159/1973 Sb., o ochraně označení původu, následovaný prováděcí vyhláškou Úřadu pro vynálezy a objevy č. 160/1973 Sb. o řízení ve věcech označení původu výrobků. Tato úprava se jevila jako dosti rigidní a striktní, např. převod zapsaného označení podléhal v některých případech souhlasu Úřadu pro vynálezy a objevy nebo podání přihlášky tuzemského označení v zahraničí podobně podléhalo jeho souhlasu, dokonce souhlas byl nutný i k odvolání přihlášky. Pro zajímavost lze uvést i nutnost stanovisek místních národních výborů ve specifických situacích apod.

Podobně jako u úpravy předchozích označení se politické a ekonomické změny, které probíhaly v devadesátých letech a vliv práva ES promítaly do další, moderní právní úpravy, která nabyla účinnosti dne 1.4.2002 jako zákon č. 452/2001 Sb., jenž je výše popsán jako současná právní úprava v kapitole č. 4. této práce.

Závěrem pojednání o vývoji a historii práv na označení lze provést takovéto shrnutí:

7.4 Shrnutí

Práva na označení se vyvíjela obecně víceméně spontánně, to platí zejména pro ochranné známky a označení původu, kde faktické užívání těchto označení předcházelo právním úpravám. U obchodní firmy lze dovodit, že její úprava spíše předcházela možným problémům souvisejícím s obchodním stykem v době, kdy se rozmohlo živnostenské podnikání vedle podnikání společností a zvýšila se konkurence v jednotlivých odvětvích hospodářství.

Je třeba zdůraznit, že ochrana jednotlivých označení je v důsledku ochranou jak pro toho, kdo je nositelem příslušných práv na označení, tak i pro spotřebitele. Konkrétně u označení původu se právo, které předtím chránilo jak spotřebitele, tak i výrobce nebo poskytovatele služeb v konkrétní oblasti, tím, že se v tomto označení promítala kvalita odstupná právě jen od výrobců nebo poskytovatelů služeb té konkrétní oblasti, dnes se toto právo posunulo mnohem více ke garanci zaručující vlastnosti zboží hlavně pro spotřebitele. Pro ty výrobce a poskytovatele, kteří splňují zákonné podmínky k užívání označení původu, je toto označení zejména marketingovou výhodou.

8 Tvorba a zásady tvorby

8.1 Obchodní firma

Tvorba obchodní firmy je ovládána zásadami, které jsou klíčem pro možnou registraci firmy. Jedná se o zásady:

- *nezaměnitelnosti firmy*
- *pravdivosti a přiměřenosti firmy*
- *jednotnosti firmy a*
- *zásady tzv. staré firmy.*

Ve srovnání s předchozí právní úpravou, kde zákon definoval obchodní jméno, je patrné, že současná zákonná úprava obsahuje 2 z výše uvedených zásad,²⁶ zatímco z té předcházející úpravy šly pouze některé dovodit. V pojednání o obchodní firmě a její historii bylo již uvedeno, že se nová úprava tohoto označení vrátila zpět k pojmu obchodní firma, který je zřejmě přesnější. Zároveň s tím zúžila počet subjektů, které jsou nositeli obchodní firmy, což je již uvedeno v pojednání o platné právní úpravě obchodní firmy.

Zásada nezaměnitelnosti firmy je vyjádřena v ust. § 10, který uvádí, že firma nesmí být zaměnitelná s firmou jinou. Ustanovení zákona upravují, že dodatek určující právní formu nestačí k dostatečnému rozlišení firmy.²⁷ Jako míra při rozlišení dvou obchodních firem se používá, hledisko standardního (objektivního) pozorovatele, který musí být schopen rozlišit firmy zrakem i sluchem. V současné době je jako takový objektivní pozorovatel chápán identifikován jako tzv. „průměrný spotřebitel.“²⁸

U fyzických osob – podnikatelů zapsaných v obchodním rejstříku, postačí k rozlišení dodatek místní, pokud ve stejném místě nepůsobí podnikatel stejného jména příjmení, zde by bylo nutno přiřadit ještě přesněji rozlišující, jiný než místní dodatek (případně přesněji specifikovaný místní dodatek).

Pro případ, že by se stalo, že firma, která doposud neexistovala má být zapsána pro

²⁶ Ostatní zásady se dovozují výkladem.

²⁷ Tomuto dodatku tož není věnována stejná pozornost jako zbytku obchodní firmy.

²⁸ Judikát NS ČR, sp. zn. Odon 108/97, HORÁČEK, R. a kol. *Zákon o ochranných známkách. Zákon o ochraně označení původu a zeměpisných označení: Komentář*. 2. vydání. Praha: C.H.Beck, 2008, str. 129.

více různých subjektů, neboť dojde k časově blízkému podání návrhu na zápis nebo změnu v obchodním rejstříku, platí zde pravidlo předstižnosti.

Druhým principem při tvorbě obchodní firmy je zásada pravdivosti. Zákon zakazuje v ustanovení § 10 Obchodního zákoníku klamavé působení obchodní firmy, a to buď do osoby podnikatele nebo předmětu podnikání.

Výklad pravdivosti zejména zachycuje nutnost rozlišení fyzických a právnických osob tak, aby např. fyzická osoba nemohla pro laika představovat osobu právnickou nebo např. osobu zahraniční. Dále by neměla mást spotřebitele firmou, ve které je uvedený záměrně jiný předmět činnosti, než kterou tato osoba, podnikatel vykonává.

Zásadou jednotnosti se rozumí výkon podnikatelské činnosti pod jednou firmou, tudíž nelze mít dvě firmy pro jeden podnik jednoho podnikatele. Toto pravidlo se ovšem nedotýká možné změny znění obchodní firmy.

Někdy je uváděna jako další zásada jasnosti, která by měla spočívat v ochraně subjektů právních vztahů před možným zakrýváním identity nositele obchodní firmy. Tato zásada se ovšem svým obsahem blíží zásadě pravdivosti.

Výjimkou ze zásady pravdivosti je zásada tzv. staré firmy, respektive několik pravidel, které se v otázce tzv. staré firmy užívají. Zákon tyto upravuje v § 11 Obchodního zákoníku. Tato zásada bude podrobena bližšímu zkoumání v následující kapitole.

Obchodní firmu ze zákonné úpravy lze rozdělit na tzv. firemní kmen (*corpus firmae*) a firemní dodatek. Firemní kmen lze dělit na:

- osobní,
- věcný,
- smíšený,
- fantazijní.

Firemní dodatky lze kategorizovat ze dvou pohledů. Buď na dodatek obligatorní a fakultativní, jak již bylo uvedeno, anebo na dodatek:

- osobní,
- věcný,
- smíšený,

- fantazijní,
- dodatek odlišující místo podnikání, resp. sídlo,
- dodatek označující právní formu právnických osob.

U posledního uvedeného osob je nutným dodatkem právní forma osoby, ať již se jedná např. u akciové společnosti o dodatky: „a.s.“ „akc. spol“ nebo „akciovou společnost,“ podobně tomu je i u ostatních právnických osob dle Obchodního zákoníku.

Nutno znovu upozornit, že samotný dodatek firmy společnosti není dostatečným rozlišením mezi jednotlivými společnostmi. Zde vyvstává nutnost kmen rozšířit o takový dodatek, aby byl dostatečně rozlišující z hlediska zaměnitelnosti. V následujících kapitolách bude uvedeno několik příkladů z judikatury. Pokud by se jevílo dostačujícím, stačilo by rozlišení místní, ovšem tato možnost rozlišení firem pouze uvedením místa jejich sídla už je judikaturou i negována jako nedostačující.

U fyzických osob zapsaných v obchodním rejstříku je firmou jméno a příjmení a zároveň, existuje-li i rozlišující dodatek, který může být související s osobou: „mladší, syn, senior“ nebo s předmětem podnikání: „lakýrník, obuvník, klempíř“ anebo místní: „Jiří Opršálek, Liberec“, je takové rozlišení přípustné a dostačující.

Důležitou poznámkou k rozlišujícímu dodatku by mohla být poznámka týkající se jeho umístění v obchodní firmě. Zákon toto nevymezuje, proto je možné být jak Společností s ručením omezeným KANÁL, tak I KANÁL s.r.o. nebo instalatérem Jiřím Opršálkem či Jiřím Opršálkem, instalatérem.

8.2 Ochranné známky

Jak již bylo výše uvedeno, vymezuje zákon o ochranných známkách známku v § 1 následovně:

Ochrannou známkou může být za podmínek stanovených tímto zákonem jakékoliv označení schopné grafického znázornění, zejména slova, včetně osobních jmen, barvy, kresby, písmena, číslice, tvar výrobku nebo jeho obal, pokud je toto označení způsobilé odlišit výrobky nebo služby jedné osoby od výrobků nebo služeb jiné osoby.

Z toho bezpochyby vyplývá několik požadavků a zásad k tvorbě ochranných známek. Z hlediska teleologického, tedy účelovosti by měla proto splňovat ochranná známka kritéria,

kterými jsou:

- obsahová závislost známky na subjektu, pro něhož má být vytvořena,
- originalita a nevšednost,
- dobrá rozlišovací schopnost od známek již zapsaných, zavedených a používaných,
- neměnnost vzhledu a časová stálost a neustálá módnost,
- jednoduchost, výraznost a snadná zapamatovatelnost,
- všestranná použitelnost na různém materiálu a v jakékoliv barvě (není-li tato podstatnou rozlišovací vlastností známky),
- možnost zmenšování a zvětšování.²⁹

Z hlediska faktického je zde ovšem omezenější množství podmínek pro zápis ochranné známky. Jedná se tedy primárně o možnost grafického znázornění ochranné známky, což ze své podstaty vylučuje vjemy, které jsou vnímatelné jinými smysly než zrakem, jedná se o vůně, o chutě i zpravidla o sluchové počitky. Zpravidla je na místě, neboť zvuk, resp. hudbu, lze zaznamenat notami a notový zápis, ačkoliv to není standardní, se může stát ochrannou známkou. Vyjádření čichového vjemu ovšem v tomto srovnatelné, doloženo judikaturou není (s jedinou výjimkou, která se značně vymyká z obecného přístupu k ochranným známkám³⁰), neboť ani chemický vzorec nemůže dostatečně vyjádřit čichový vjem.³¹

V některých případech je problematické zachytit označením registrovatelným jako grafická známka i zrakem vnímatelné vjemy. Ty následně nelze zapsat jako ochranné známky, jedná se zejména o světelné a pohybové vjemy (laserová show). Některá podobná označení se následně zapisují jako slovní nebo grafická, ovšem tento způsob není rozhodně optimální.³²

Jednotlivé druhy ochranných známek se zapisují do příslušných rejstříků, dle

²⁹ HORÁČEK, R. a kol.: *Zákon o ochranných známkách. Zákon o ochraně označení původu a zeměpisných označení: Komentář*. 2. vydání. Praha: C.H.Beck, 2008, str. 59.

³⁰ Decision of the Second Board of Appeal of 11 February 1999 in Case R 156/1998-2

³¹ Čichová známka by také neměla možnost uchování, těkavost různých látek by změnila kvalitu i celkový čichový vjem, pokud by takto měli být uchovávány, podobně tomu je i chuti.

³² V souvislosti s výše uvedeným je třeba uvést odkaz na judikát ESD, který je výjimkou v přístupu k této problematice. viz.

požadavků na ně kladených. Pro slovní ochranné známky se v rejstřících nejčasněji užívá písma Times New Roman o velikosti 12 v černobílém provedení. U grafických ochranných známek často hraje roli barva, resp. odstín barvy, který je třeba při takové tvorbě ochranné známky brát v úvahu. Proto se rozlišují odstíny dle vzorníků nebo stupnice. Jako vzorníky barev se oficiálně používají dva: PANTONE a CMYK a případně barevnou stupnicí užívanou pro ochranné známky je stupnice RAL.³³

U kombinovaných ochranných známek se posuzuje vše jako celek, ať již se jedná o kombinaci jakýchkoliv způsobů. Problémem mohou však být např. jiná písma, třeba čínské nebo Braillovo (slepecké prostorové). Zde existují názory, že pokud přihláška ochranné známky obsahuje transliteraci takového nápisu v jiném písmu, předmětem ochrany se stává skutečnost v nápisu označená.³⁴

8.3 Chráněná označení původu a zeměpisná označení

U chráněného označení původu a zeměpisného označení nelze hovořit ani o klasické tvorbě takového označení. Není možné vymyslet dle své vůle slovo nebo několik slov, které budou požívat ochrany obdobně jako obchodní firma, stejně tak vyjádřit slovně, graficky nebo prostorově označení původu a zeměpisné označení jako ochrannou známku. Rigidní pravidla pro vznik ochrany, která se vztahuje k označením původu a zeměpisným v podstatě není závislý na vůli jednotlivce, ale vzniká nahodile ve spojitosti s vlastnostmi zboží, které se vyrábí na daném území.

Tvorbu označení původu nebo označení zeměpisného lze popsat následovně. V první fázi se užívání určitého označení místního spojuje s konkrétním produktem a přisuzuje mu konkrétní vlastnosti (kvality), které s tímto územím souvisí. Následně vzniká i neformální ochrana pro toto označení. Nastává fáze formální, v rámci níž oprávněný subjekt žádá, nikoliv přihlašuje, o zápis takového označení původu nebo zeměpisného označení.

V daném případě je nutné upozornit na jeden aspekt zápisu označení, který nemá u zbylých práv na označení obdoby. Jedná se o posouzení ze strany ministerstva, obecních, žiivnostenských, ale i jiných úřadů státní správy vyžadované pro zápis(dle předchozí úpravy

³³ HORÁČEK, R. a kol.: *Zákon o ochranných známkách. Zákon o ochraně označení původu a zeměpisných označení: Komentář*. 2. vydání. Praha: C.H.Beck, 2008, str 59.

³⁴ HORÁČEK, R. a kol.: *Zákon o ochranných známkách. Zákon o ochraně označení původu a zeměpisných označení: Komentář*. 2. vydání. Praha: C.H.Beck, 2008, str 56.

byl k posouzení oprávněn místně příslušný Krajský národní výbor).³⁵

Stručně shrnuto, pro zápis označení původu je třeba dosáhnout jisté notoriety, kterou nelze přesně specifikovat a následně o takový zápis požádat.

Poznámkou na závěr je třeba upřesnit, která označení nemohou být zapsána jako označení původu nebo zeměpisná. Nelze směšovat označení původu nebo zeměpisné označení s označením tzv. *generickým (druhovým)*. To sice označuje zboží ve spojitosti s konkrétním místem nebo územím, ale nesplňuje podmínku existence vlastností speciálně náležejícím k dané lokalitě. Jedná se třeba o označení jako „španělský ptáček, pařížský salát apod.“³⁶

8.4 Shrnutí

Závěrem je třeba konstatovat klíčové rozdíly v komparaci práv na označení z hlediska jejich tvorby. Nejméně rigidní je z tohoto hlediska tvorba obchodní firmy, pro kterou je jen několik podmínek nutných pro provedení zápisu do Obchodního rejstříku. Zápis ochranných známek v příslušném rejstříku vyžaduje splnění již o něco náročnějších parametrů a konečně zvláště rigidní úprava označení původu a zeměpisných označení způsobuje minimální přírůstek označení splňujících tyto podmínky, ale i naprosté minimum podaných přihlášek z jejich zápisu.³⁷

Z hlediska „vnější podoby“ obchodní firmy a textové ochranné známky lze konstatovat, že zatímco obchodní firma je vybavena konkrétní strukturou, která jí zároveň omezuje, co do povinnosti dodržet jistou formální stránku např.: povinnost obligatorního dodatku, nebo zachování jména a příjmení u fyzických osob atd., textová ochranná známka obdobnou strukturou vybavena není. Je mnohem nezávislejší a tvárnější z hlediska vytvoření její „vnější podoby.“ Z toho je patrné, že ochranné známky historicky vznikly skutečně ze značek a nikoliv jako název, pod kterým konkrétní subjekt vystupuje ve svých obchodních vztazích, a ze kterého skutečně už na první pohled vyplývá, že se jedná o označení subjektu, zatímco u textové ochranné známky skutečně nemusí být k rozpoznání, zda-li se jedná podnikatele, výrobek nebo službu. Rozlišit ochranné známky a firmu by potom mělo být značně usnadněné, je-li používána s ochrannou známkou i značka ®, kterou

³⁵ Toto vyjádření se nazývá: „*Jakostní výměr*.“

³⁶ LOCHMANOVÁ L.: *Práva na označení*. Nakladatelství ORAC, s.r.o.. Ostrava 1997. str. 120.

³⁷ Za rok 2009 se jedná například o jedinou žádost ve znění „*Sněžník produkt*.“

může uživatel používat s ochranou známkou.

Ve vztahu těchto tří označení mezi sebou je třeba uvést následující, ochranná známka a jsou označení která se mohou prolínat, firemní kmen tedy může být registrován jako ochranná známka a bude také chráněn jako známka. Složitější otázkou je nicméně užívání ochranné známky, která by odpovídala zapsanému chráněnému označení původu nebo zeměpisnému označení. V tomto případě to možné není. Existuje-li chráněné označení původu v jistém znění, je toto právkou pro zápis ochranné známky ve znění stejném, ale i podobném.³⁸

Resumé srovnání obchodní firmy a ochranné známky z hlediska vnější podoby bude tedy takovéto: Obchodní firma, ovládána zásadami její tvorby, se vyznačuje povinnou strukturou (firemní kmen, dodatek), která je u upřesněna ve vztahu k subjektu, který je nositelem obchodní firmy, tj. obligatorní dodatek u obchodních společností a družstev nebo obligatorní dodatek u fyzických osob v případě shodnosti jména i příjmení. Textová ochranná známka, která by z hlediska vnější podoby mohla být s firmou zaměnitelná tuto povinnou strukturu nemá a zásady její tvorby se vztahují k jiným vlastnostem, zejména k její rozlišovací způsobilosti. Nicméně je možné ji odlišit použitím značky spojené s ochrannou známkou.

³⁸ Viz. Případ Gerolsteiner vs. Putsch, předběžné otázky řešené Evropským soudním dvorem nebo případ Anheuser -. Busch vs. Portugalsko řešený Evropským soudem pro lidská práva

9 Vznik a způsoby ochrany v závislosti na zápisu označení

9.1 Obchodní firma

9.1.1 Vznik obchodní firmy

Obchodní firma, podobně jako ostatní práva na označení není chráněna pouze jedním konkrétním ustanovením, ale několika různými, kterých se lze dovolat, při poškozování práv, které vycházejí nejenom z úpravy obchodní firmy v Obchodním zákoníku. Jedná se o prostředky ochrany obchodní firmy soukromoprávní a prostředky veřejnoprávní.

Soukromoprávní ochranu firmy lze dělit dle dvou kritérií na absolutní a relativní (dle uplatnění této ochrany) a formální a neformální. Absolutní ochrana obchodní firmy je zakotvena v ustanovení § 12 Obchodního zákoníku, relativní ochrana je poskytnuta dle úpravy § 44 a násl. Obchodního zákoníku o nekalé soutěži, ochrana formou veřejnoprávní normy je pak zakotvena v trestním zákoně v § 150, porušování práv k ochranné známce jménem a chráněném označení původu.

Samotný vznik formální ochrany obchodní firmy je spojen s prvozápisem obchodní firmy do obchodního rejstříku. Ochrana tedy vzniká vydáním výpisu z obchodního rejstříku navrhovateli, příslušným rejstříkovým soudem. V mezidobí mezi podáním návrhu a vydáním výpisu je obchodní firmě poskytnuta ochrana nejvýše dle ustanovení zákona o nekalé soutěži, zde se jedná o ochranu neformální (§ 44 an. Obchodního zákoníku).

9.1.1.1 Ochrana dle § 12 Obchodního zákoníku

Dle tohoto ustanovení se může ten, kdo byl na svých právech dotčen neoprávněným užíváním firmy, domáhat taxativně vymezených nároků proti tomu, kdo se neoprávněného užívání dopustil. Aktivně legitimovaný bude v tomto případě ten, kdo začal firmu užívat jako první.³⁹ Domáhat se bude nároků dle tohoto ustanovení, které spočívají v povinnosti neoprávněného uživatele odstranit závadný stav (v tomto případě v tzv. odstraňovací

³⁹ Zde je nutné uvést, že výše uvedené užívání firmy může být velmi problematické specifikovat. Například nastane-li konflikt mezi společnostmi, jejíž obchodní firma je víceslovná, ale pro větší praktičnost užívá zkratku z počátečních písmen těchto slov. Takto činí již delší dobu, než na trh vstoupí nově založená společnost, která má obchodní firmu slouženou právě z těchto písmen. Ta se bude domáhat nároků dle tohoto ustanovení, které spočívají v povinnosti neoprávněného uživatele odstranit závadný stav (v tomto případě v tzv. odstraňovací žalobě). Nicméně neformální ochrana firmy užívaného označení společnosti, která onu zkratku užívala jako první svědčí v její prospěch.

žalobě, nelze se zdržet užívání neboť spúolečnmost musí ze zákona činit úkony pod svou firmou). Dále jde o nárok na vydání bezdůvodného obohacení a případně přiměřené zadostiučinění, které může být poskytnuto i v peněžích. Dalším nárokem je možnost domáhat se náhrady škody⁴⁰, dle ustanovení Obchodního zákoníku, byla-li způsobena neoprávněným užíváním firmy. Konečně posledním nárokem je právo na uveřejnění rozsudku na náklady účastníka, který ve sporu neuspěl, za předpokladu, že se toho navrhovatel ve svém návrhu domáhal a ve sporu uspěl. Rozsah a způsob zveřejnění je na posouzení soudu.

9.1.1.2 Ochrana dle ustanovení o nekalé soutěži

Dle ustanovení o nekalé soutěži přicházejí v úvahu dvě skutkové podstaty uvedené v hlavě V, dílu II, Obchodního zákoníku. Jedná se především o vyvolání nebezpečí záměny dle § 47, který uvádí že:

Vyvolání nebezpečí záměny je:

a) užití firmy nebo názvu osoby nebo zvláštního označení podniku užívaného již po právu jiným soutěžitelem.

V případě firmy a její možné záměny, jsou podmínky pro zaměnitelnost snáze naplnitelné, než u ostatních v § 47 uvedených možnostech. Podmínkami jsou hlavně dostatečná individualizace předmětu ochrany, zde firmy (což je její podmínkou pro vznik) a požadavek podoby či shody v prvcích, které jsou v hospodářském styku určující. Tudiž pro naplnění skutkové podstaty nekalé soutěže je třeba, aby soutěžitel jednal tak, že používal takovou firmu, která mohla vyvolat nebo již vyvolala záměnu s firmou jinou.

V případě parazitování na pověsti, které je definováno § 48 Obchodního zákoníku jako:

„Parazitováním je využívání pověsti podniku, výrobků nebo služeb jiného soutěžitele s cílem získat pro výsledky vlastního nebo cizího podnikání prospěch, jehož by soutěžitel jinak nedosáhl,“

by se jednalo nejspíše o užití tzv. „*opěrné reklamy*.“ Ta spočívá na principu využití

⁴⁰ Rozdíl mezi náhradou škody a finanční zadostiučiněním je následující. Náhrada škody kompenzuje poškozenému faktickou, vzniklou škodu Tj. to o co byl na majetku pokrácen a ušlý zisk. Finanční zadostiučinění má kompenzovat morální újmu toho, kdo byl poškozen na svých právech neoprávněným užíváním obchodní firmy.

reklamy na subjekt nebo objekt obchodních styků v souvislosti s subjekty nebo objekty všeobecně známými a uznávanými pro svou kvalitu.

Nároky dle § 53 Obchodního zákoníku, který vyjadřuje právní prostředky ochrany proti nekalé soutěži jsou obdobné jako dle § 12 Obchodního zákoníku, když § 12 je obohacen ještě o výše uvedenou „omluvu.“

Narozdíl od předchozího prostředku ochrany obchodní firmy jsou zde aktivně legitimováni nejen první uživatelé, nositelé firmy, ale i ve výjimečných případech zástupci jiných soutěžitelů nebo spotřebitelů.

9.1.1.3 Ochrana dle Trestního zákona

Předchozí úprava trestního zákona stanovila trest odnětí svobody až na dvě léta, peněžitý trest, propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty pro toho, kdo dle § 150 odst. 2. písm. a) Trestního zákona:

„pro dosažení hospodářského prospěchu neoprávněně užívá obchodní jméno nebo jakékoliv označení s ním zaměnitelné.“

Zde se obchodním jménem pochopitelně rozumí Obchodním zákoníkem upravená obchodní firma. Podmínkami vzniku této ochrany tedy je existence konkrétního pachatele, který naplňuje požadavky trestního práva, aby byl způsobilým pachatelem. Dále musí ze strany pachatele existovat vůle dosáhnout hospodářského prospěchu a konečně musí jít o neoprávněné používání obchodní firmy.

Od 1.1.2009 vstoupil v účinnost nový trestní zákoník, zákon č. 40/2009. Ten upravuje ochranu obchodní firmy, (již nepřekonaného pojmu obchodního jména), v části druhé, hlavě VI. trestné činy hospodářské, dílu 4. v § 268 odst. 2). Rozdílem mezi současně účinnou úpravou a v budoucnu účinným zákonem je možnost udělení trestu zákazu činnosti, který předtím přípustný nebyl.

9.2 Ochranné známky

9.2.1 Vznik ochrany ochranné známky

V České republice se známkové právo všeobecně pojí s registračním principem. Není tomu však bez výjimky, zákon o ochranných známkách, jak již bylo výše v kapitole 4. uvedeno, rozeznává více druhů ochranných známek. Jedním takovým druhem je všeobecně

známá známka, která vyvrací bezvýjimečnost registračního principu, neboť její ochrana vzniká spontánně na základě její všeobecné známosti. V souvislosti s prvními třemi druhy v kapitole 4. ochranných známek je však jejich registrace nezbytnou podmínkou vzniku ochrany těchto známkových práv.

Registrace probíhá u příslušného úřadu. Pro české ochranné známky se jedná o Úřad průmyslového vlastnictví, který vede rejstřík ochranných známek. Pro mezinárodní ochranné známky, to může být dle Pařížské úmluvy a ostatních dokumentů na ni navazujících (Madridská dohoda, protokol k Madridské dohodě, Smlouva o známkovém právu a Niceská dohoda), jak Úřad průmyslového vlastnictví, ke kterému přihlašovatel podává přihlášku v ČR, tak jiný obdobný úřad ve státech, které jsou součástí unie Pařížské úmluvy a navazujících dokumentů, zejména Protokolu k Madridské dohodě. Tento státní úřad, nejprve posoudí přípustnost zápisu na státní úrovni, posléze postoupí přihlášku následně Mezinárodnímu úřadu duševního vlastnictví (WIPO - World Intellectual Property Organization), který je specializovanou agenturou OSN se sídlem v Ženevě. WIPO ochrannou známku zapíše do mezinárodního rejstříku ochranných známek a oznámí tento zápis unijním státům úmluvy. Tyto státy mají za jistých podmínek možnost zápis nerespektovat a odmítnout ochranu tohoto označení, potom však má přihlašovatel práva dle Pařížské úmluvy na obranu proti tomuto postoji.

Ochranná známka Společenství je zapisována do příslušného registru na základě směrnice Rady (ES) č. 40/94. Tento registr je veden Úřadem pro harmonizaci ve vnitřním trhu (OHIM – Office for Harmonization of Internal Market), který sídlí ve španělském Alicante.

Podobně jako u mezinárodní ochranné známky, lze podat přihlášku ochranné známky společenství u jednotlivých národních úřadů, které mají následně povinnost tuto do 14 dní předat na OHIM.

Na rozdíl od úpravy mezinárodní ochranné známky není ovšem přihlašovatel vázán občanstvím, sídlem nebo místem pobytu vzhledem k úřadu, ke kterému přihláška směřuje. Je zcela na benevolenci přihlašovatele, ve které zemi přihlášku podává a zároveň je i na jeho benevolenci, ve kterém jazyce (míněno z jazyků unijních států) ji podává.

Zápis ochranné známky do příslušného rejstříku má konstitutivní účinky, tj. Ochrana

vzniká právě tímto zápisem. O zápisu do příslušného rejstříku vydává vždy daný úřad osvědčení, které je oficiálním úředním dokladem, kterým může vlastník ochranné známky tuto prokazovat.

Postup, kterým vzniká ochrana u ochranných známek byl již dostatečně objasněn, ovšem před provedením registrace zkoumá příslušný úřad, zda-li neexistují nějaké důvody, které by bránily v registraci známky. Důvody, které bývají zkoumány, jsou si navzájem podobné u všech tří typů registrovaných známek.

Zkoumají se tzv. „*Důvody odmítnutí ochrany*“, ty se dělí na absolutní a relativní.⁴¹ Zákon o ochranných známkách zakotvuje tyto důvody v ustanovení § 4.

Absolutní důvody se dále rozdělují na ty, které lze překonat a na ty, které překonat nelze. Ty které lze překonat jsou uvedeny v písm b) až d), kde za jistých podmínek, pokud se přihlašovatel podaří prokázat dostatečnou rozlišovací schopnost přihlašované ochranné známky.

Relativními důvody pro odmítnutí ochrany jsou důvody, které jsou vymezeny zákonem č. 441/2003 Sb. dle jeho § 7, se ex officio Úřad zabývá pouze tím, zda neexistuje starší ochranná známka, která by zápisu označení bránila, tj. existenci shodné nebo nápadně podobné ochranné známky pro podobné zboží nebo služby. Její existence jako důvod odmítnutí ochrany ovšem může být zhojena dodatečným písemným souhlasem vlastníka starší ochranné známky k zápisu pozdější ochranné známky.

9.2.2 Způsoby ochrany ochranných známek

9.2.2.1 Ochrana podle zákona o ochranných známkách

Předchozí úprava zákona o ochranných známkách umožňovala vlastníkovi ochranné známky a případně nabyvateli licence⁴² k ochranné známce podat návrh na zahájení řízení pro porušení práv z Ochranné známky. Tato ustanovení byla zrušena zák.č. 221/2006 Sb., o vymáhání práv z průmyslového vlastnictví a o změně zákonů na ochranu průmyslového vlastnictví (zákon o vymáhání práv z průmyslového vlastnictví). Jediné právo, kterého se může vlastník ochranné známky domáhat dle zák. č. 441/2003 Sb. je vyznačení změny vlastníka ochranné známky, byla-li tato zapsána na obstaravatele bez souhlasu tohoto

⁴¹ Obdobné dělení je na soukromoprávní a veřejnoprávní.

⁴² Za podmínky, pokud návrh na zahájení řízení do dvou měsíců od písemného oznámení o porušení práv nepodal vlastník.

vlastníka. Tento nárok je upraven v § 16 tohoto zákona.

9.2.2.2 Ochrana dle zákona č. 221/2006 Sb., o vymáhání práv z průmyslového vlastnictví

Uvedený zákon vymezuje okruh oprávněných subjektů k dovolání se ochrany práv k ochranným známkám tak, že je oprávněn vlastník ochranné známky a nabyvatel licence, buď se souhlasem vlastníka, anebo i bez jeho souhlasu, pokud do jednoho měsíce od oznámení porušení práv vyplývajících z poskytnutí licence nabyvateli, nepodá vlastník návrh sám.⁴³

Tyto výše uvedené oprávněné subjekty se mohou dovolávat u soudu:

poskytnutí informací o původu a distribučních sítích zboží či služeb, kterými je porušováno právo od osob vymezených § 3 tohoto zákona,⁴⁴

a jednotlivých opatření k nápravě, kterými jsou:

zdržení se jednání porušovatele, jímž dochází k porušení nebo ohrožení práva,

odstranění následků ohrožení nebo porušení, a to zejména

a) stažením výrobků z trhu, jejichž výrobou nebo uvedením na trh nebo skladováním došlo k ohrožení nebo porušení práva,

b) trvalým odstraněním nebo zničením výrobků, jejichž výrobou nebo uvedením na trh nebo skladováním došlo k ohrožení nebo porušení práva,

c) stažením, trvalým odstraněním nebo zničením materiálů, nástrojů a zařízení určených nebo používaných výlučně nebo převážně při činnostech porušujících nebo ohrožujících právo.

namísto výše uvedeného je možné, aby soud nařídil peněžní vyrovnání, a to tehdy, pokud porušovatel o porušení nevěděl ani nemohl vědět, jestliže by mu tato opatření způsobila nepřiměřenou újmu a peněžní vyrovnání s oprávněnou osobou se jeví dostatečným.

⁴³ § 2 zák. č. 221/2006 Sb.

⁴⁴ Informace obsahují

a) jméno a příjmení nebo obchodní firmu či název a místo trvalého pobytu nebo sídla výrobce, zpracovatele, skladovatele, distributora, dodavatele a jiného předchozího držitele zboží nebo služby porušující právo,

b) údaje o vyrobeném, zpracovaném, dodaném, skladovaném, přijatém nebo objednaném množství a o ceně obdržené za dané zboží či služby.

Soud může dále nařídit uveřejnění rozsudku na náklady porušovatele, který ve sporu neuspěl, a podle okolností určit i rozsah, formu a způsob uveřejnění.

Oprávněná osoba má právo požadovat náhradu škody a bezdůvodného obohacení.

Oprávněná osoba má právo na přiměřené zadostiučinění. Přiměřené zadostiučinění může být poskytnuto i v penězích.

9.2.2.3 Ochrana dle trestního zákona

Předchozí úprava Trestního zákona stanovila trest odnětí svobody až na dvě léta, peněžitý trest, propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty pro toho, kdo dle § 150 odst 1. Trestního zákona:

„doveze, vyveze nebo uvede do oběhu výrobky nebo služby neoprávněně označované ochrannou známkou, k níž přísluší výhradní právo jinému, nebo známkou snadno s ní zaměnitelnou.“

Od 1.1.2009 vstoupil v účinnost nový trestní zákoník, zákon č. 40/2009. Ten upravuje ochranu ochranných známek v části druhé, hlavě VI., dílu 4. v § 268 odst. 1) takto:

„Kdo uvede do oběhu výrobky nebo poskytuje služby neoprávněně označené ochrannou známkou, k níž přísluší výhradní právo jinému, nebo známkou s ní zaměnitelnou nebo pro tento účel sobě nebo jinému takové výrobky nabízí, zprostředkuje, vyrobí, doveze, vyveze nebo jinak opatří nebo přechovává, anebo takovou službu nabídne nebo zprostředkuje, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty.“

Zde trestní zákoník počítá s variantou neoprávněného označování výrobků nebo služeb, jak je uvedeno v alinee první, stejně tak ale i s úmyslnému připodobnění známek, které mají vyvolat záměnu se známkou, která si již své renomé vydobyla, tak jak je uvedeno v alinee druhé tohoto ustanovení.

Judikatura v této oblasti je poměrně bohatá. Specifikuje zejména dovezení, vyvezení nebo uvedení do oběhu v rámci jednotlivých případů. Není tedy například trestné dovést zboží, které porušuje práva k ochranné známce, aniž by si byl obžalovaný vědom toho, že tato práva jsou skutečně porušována.⁴⁵

⁴⁵ Viz. rozhodnutí NS ČR 5 Tdo 1191/2007

9.2.2.4 Ochrana dle Obchodního zákoníku – ustanovení o nekalé soutěži

Kromě ostatních různých přípustných způsobů ochrany, (jako občanský soudní řád a v něm se nacházející předběžná opatření, žaloba na určení, zákony o přestupcích, o ochraně spotřebitele atd.) lze použít k ochraně známek i ustanovení o nekalé soutěži dle Obchodního zákoníku. Jedná se pak o § 46 (klamavé označení zboží a služeb) a § 47 (vyvolání nebezpečí záměny). Prostředky k nápravě vadného stavu jsou potom stejné jako tomu bylo v případě obchodní firmy.

9.3 Chráněná označení původu a zeměpisná označení

9.3.1 Vznik ochrany chráněných označení původu a zeměpisných označení

Podobně jako u ochranných známek je formální vznik chráněných označení původu a zeměpisných označení podmíněn jejich registrací. K registraci je příslušný dle zákona č. 452/2001 Sb., o ochraně označení původu a zeměpisných označení, Úřad průmyslového vlastnictví. Tento zapíše příslušné označení na žádost a za splnění vymezených podmínek jde o registraci zejména těch označení, které autor uvedl již v kapitole 5. této práce. Zákon vymezuje okruh subjektů, které tuto přihlášku k zápisu mohou podat. Jedná se buď o sdružení⁴⁶ výrobců nebo zpracovatelů pro zboží vyrobené nebo připravené na daném území, anebo jednotlivé fyzické nebo právnické osoby, které splňují požadavky § 2 písm. zákona o ochraně označení původu a zeměpisných označení. U sdružení, které nemá vlastní právní subjektivitu musí být k žádosti zmocněn jeden z účastníků sdružení.

Formální podobnost s úpravou ochranných známek je patrná i v důvodech výluky ze zápisu, které jsou uvedeny v § 4 tohoto zákona. Nelze zapsat označení, které je způsobilé vyvolat domněnku, že zboží pochází z jiného území, stejně tak pro případnou přílišnou obecnost názvu druhu zboží nebo pro shodnost s již zapsaným označením původu, zeměpisným označením, všeobecně známou známkou nebo známkou zapsanou.

Další shodný způsob úpravy lze nalézt i u právní konstrukce mezinárodního označení, které probíhá prakticky stejně, jako u ochranných známek. Žádost podaná cestou národního úřadu pro průmyslové vlastnictví následně vyřizuje WIPO a rozesílá ostatním státům, přičemž tyto mají obdobné právo odmítnout ochranu jako u ochranných známek.

⁴⁶ Např. Sdružení dle § 20f Občanského zákoníku nebo družení dle zák.č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů, ve znění pozdějších předpisů.

Ochrana tedy vzniká dnem zápisu do rejstříku. Příslušný úřad vydá žadateli osvědčení o registraci, které je úředním dokladem. Zápis má konstitutivní účinky, jak již bylo výše uvedeno.

Ochranu označení původu lze rozlišit na formální a neformální. Neformální ochrana je spjata sice již s existujícím a používaným označením, které se vztahuje k určitému území a naplňuje znaky označení původu nebo zeměpisného označení, avšak není registrováno. V tuto chvíli nelze chránit takové označení dle zákona o ochraně označení původu a zeměpisného označení. Je třeba jej tedy chránit dle jiných předpisů, ať již dle jednotlivých konkrétních předpisů o ochraně původu vymezených výrobků (Třeboňský kapr), anebo dle ustanovení o nekálé soutěži zakotvených v Obchodním zákoníku.

Formální ochrana se váže k registraci označení je potom dle zákona o ochraně označení původu a zeměpisných označení. Vzhledem k tomu, že se jedná o zvláštní předpis, bývá tato ochrana nazývána jako zvláštní a ochrana dle ostatních předpisů jako obecná.

9.3.2 Způsoby ochrany označení původu a zeměpisného označení

9.3.2.1 Ochrana dle zák. č. 452/2001 Sb.

V § 23 tohoto zákona se uvádí proti jakému jednání je označení původu a zeměpisné označení chráněno, tj. zapsaná označení jsou chráněna proti přímému či nepřímému obchodnímu užití na zboží, na něž se zápis nevztahuje a je-li toto stovnatelné se zbožím zapsaným nebo pokud toto užívání těží z jeho dobré pověsti. Dále jsou chráněna proti napodobování, připomínání např. Užívání ve spojení s: "*druh*", "*typ*", "*metoda*", "*na způsob*", "*napodobeno*" nebo podobným výrazem. Ochrana působí i proti jiným klamavým a lživým údajům o zeměpisném původu a povaze nebo vlastnostech zboží (i dokumentech a reklamních materiálech, atd.). Konečně se ochrana vztahuje i proti všemu ostatnímu jednání, které by mohlo vést ke klamným domněnkám o skutečném původu zboží.

Následující ustanovení uvádí prostředky nápravy, kterých se může návrhovátelem dovolávat. Jedná se o:

zakázání užívání zapsaného označení pro srovnatelné zboží, které nesplňuje podmínky pro užívání označení původu či zeměpisného označení

o stažení zboží označeného způsobem, jímž došlo k ohrožení nebo porušení práv ze

zapsaného označení původu, popřípadě zeměpisného označení z trhu.

9.3.2.2 Ochrana dle zákona č. 221/2006 Sb. o vymáhání práv z průmyslového vlastnictví

Dle tohoto zákona jsou označení původu a zeměpisná označení chráněna stejně jako ochranné známky vzhledem k tomu, že se jedná o podobná průmyslová práva. Ochrana dle tohoto zákona je upravena výše.

9.3.2.3 Ochrana dle trestního zákona

Předchozí úprava trestního zákona stanovila trest odnětí svobody až na dvě léta, peněžitý trest, propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty pro toho, kdo dle § 150 odst. 2, písm. b) Trestního zákona:

„uvede do oběhu výrobky neoprávněně opatřené označením původu, k němuž přísluší výhradní právo jinému, nebo označením původu snadno s ním zaměnitelným.“

Od 1.1.2009 vstoupil v účinnost, nový trestní zákoník, zákon č. 40/2009. Ten upravuje ochranu označení původu a zeměpisného označení v části druhé, hlavě VI., dílu 4. v § 268 odst. 2) takto:

„Stejně bude potrestán (stejně jako u § 268 odst. 1), kdo pro dosažení hospodářského prospěchu neoprávněně užívá obchodní firmu nebo jakékoliv označení s ní zaměnitelné nebo uvede do oběhu výrobky nebo služby neoprávněně opatřené označením původu nebo zeměpisným označením anebo takovým označením s ním zaměnitelným nebo pro tento účel sobě nebo jinému takové výrobky nebo služby nabídne, zprostředkuje, vyrobí, doveze, vyveze nebo jinak opatří nebo přechovává.“

9.3.2.4 Ochrana dle Obchodního zákoníku – ustanovení o nekalé soutěži

Ochrana v tomto případě spadá pod stejná ustanovení jako ochrana známek. Jedná se o ochranu neformální, která může být poskytnuta i ještě nezapsaným označením původu.

9.4 Shrnutí

Vznik ochrany s jednou výjimkou je jasnou záležitostí, která spočívá v registraci příslušného práva. U obchodní firmy se jedná o vznik firmy zápisem podnikatele do obchodního rejstříku, u ochranných známek, označení původu a zeměpisného označení o vznik zápisem do příslušného rejstříku vedeného v ČR Úřadem průmyslového vlastnictví.

Druhy ochrany dle názoru autora působí velice roztržštěně a nesystémově a autor by de lege ferenda doporučoval zúžení úpravy do menšího počtu právních předpisů, pouze by zachoval rozdílný přístup ochrany dle veřejného práva a práva soukromého což z povahy věci i vyplývá. Takovým pokusem O racionalizaci druhů ochrany je jistě zák. č. 221/2006 Sb. o vymahatelnosti práv průmyslového vlastnictví, který zaručuje vymahatelnost práv duševního vlastnictví. Autor se domnívá, že například co do finančního vyrovnání, které lze požadovat dle tohoto zákona by jistě šlo uplatňovat i nároky z ochrany obchodní firmy, ačkoliv z tohoto zákona, aní z komentářů k němu toto nevyplývá.

10 Převod a přechod práv na označení

10.1 Obchodní firma

Pokud se týká převodu nebo přechodu obchodní firmy je nejprve potřeba vysvětlit pojem tzv. „stará firma.“ Starou firmou se nazývá právě původní obchodní firma podnikatele, která za konkrétních podmínek přešla nebo byla převedena na podnikatele jiného, nového.

Přechod nebo převod firmy, je kromě jiných zákonných podmínek immanentní k přechodu podniku jako takového, nelze převádět obchodní firmu separátně.

Ust. § 11 Obchodního zákoníku upravuje možnosti pro přechod i převod obchodní firmy následovně. Přechod firmy je spojen dle Obchodního zákoníku s děděním podniku nebo s přechodem podniku na nástupnickou právnickou osobu, ale to pouze v případě zániku podniku bez likvidace a za podmínky univerzální sukcese, stejně jako u dědictví.

Podnikatel, dědic, který nabyl podnik z pozůstalosti zůstavitele, může podnikat pod starou firmou, za předpokladu, že má výslovný souhlas zůstavitele nebo dědiců, a to s nástupnickým dodatkem. Extenzivní výkladem tohoto ustanovení zde dovodit, že pod starou firmou může podnikat, pokud o to projeví zájem, připojí nástupnický dodatek a má potřebný, výše uvedený souhlas.⁴⁷

Zde je vhodné si položit otázku, za jakých podmínek je tedy souhlas udělen. Jistě za podmínky, že zůstavitel plně souhlasí, to nelze změnit ani nesouhlasem dědiců, stejně tak udělen není, pokud zůstavitel nesouhlasí. Ovšem nabízí se možnost, že postačí nesouhlas pouze jedno z dědiců a stará firma nesmí být užívána. V souvislosti s problematikou dědického souhlasu se spojuje i otázka, kdo je vlastně považován za dědice, je to dědic dle ustanovení Občanského zákoníku § 460 an. o děděním nebo dle ustanovení stejného předpisu § 15 o ochraně osobnosti a osobách oprávněných. Výklad dle komentář k zákonu připouští obě dvě varianty.⁴⁸ Nicméně v souvislosti s tímto problémem je nutné zmínit rozporuplnost názor jednotlivých odborníků, např. Prof. JUDr. Irena Pelikánová uvádí ve svém komentáři s odkazem na Obchodní zákoník s podrobným komentářem pro právní a

⁴⁷ Viz. Kapitola 13.1.5., kde je uveden významný judikát týkající se převodu a přechodu firmy.

⁴⁸ ŠTENGLOVÁ, I. a kol. *Obchodní zákoník, komentář, 9.vydání*. Praha: C.H.BECK, 2004, str. 33

podnikatelskou praxi J. Dědiče⁴⁹, že by se v tomto případě měl dědic chápat pouze dle ustanovení § 15 Občanského zákoníku, následně ovšem dodává, že tento výklad není nesporný. De lege ferenda by bylo jistě lepší okruh dědiců vymezit, a tím předejít možným problémům právě při určování dědiců oprávněných k souhlasu nebo odepření užívání staré firmy, a to zejména kvůli existenci reálné hrozby vleklých soudních sporů.

U univerzální sukcese u právnických osob přechází stará firma v případě, že původní právnická osoba zanikne bez likvidace a nástupnická právnická osoba starou firmu převezme.

V porovnání ustanovení § 11 odst. 1 a § 11 odst. 5 je třeba upozornit na rozdílný přístup Obchodního zákoníku k problematice dědického souhlasu. V odst. 1 je uvedený souhlas „*dědiců*“, zatímco v odst. 5 je uveden souhlas „*dědice*“. Extenzivním gramatickým výkladem lze tedy dovodit, že zatímco v prvním případě je nutný souhlas všech dědiců, tak ve druhém postačí souhlas jednoho.

Převod firmy bez současného převodu podniku, nebo převodu části podniku, je nepřípustný. Právní úprava Obchodního zákoníku účinná do 1.1.2001 obsahovala k tomuto datu zrušený § 481, který upravoval převod obchodního jména spojený se smluvním převodem podniku. Nevyplývalo-li ze smlouvy jinak nebo nebylo-li dotčeno právo třetí osoby bylo obchodní jméno převedeno automaticky s převodem podniku. Pokud se jednalo o převod podniku mezi fyzickými osobami platil obrácený princip, nebylo-li výslovně ve smlouvě uvedeno, že právní nástupce ze smlouvy může obchodní jméno užívat, a to s podmínkou nástupnického dodatku, nemohl jej nadále užívat.

V souvislosti s převodem a přechodem obchodní firmy je korektní uvést ještě dvě poznámky. První z nich se týká smlouvy o nájmu podniku dle ustanovení 488b a násl. Obchodního zákoníku. Zde vyvstává otázka dočasného převodu firmy, ovšem zákon v § 488e odst. 2 tuto možnost vylučuje, když uvádí, že nájemce provozuje podnik pod svou firmou.

Druhá poznámka se dotýká, v současné době dost využívaného smluvního vztahu, tzv. „*frančizy (franchising)*“. Tyto dohody jsou zakotvené ve vyhlášce Úřadu pro ochranu

⁴⁹ PELIKÁNOVÁ, I. A KOBLIHA, I. *Komentář k obchodnímu zákoníku – 1. díl*, Praha, Právnické a ekonomické nakladatelství Bohumily Hořínkové a Jana Tuláčka, 1994, str. 56.

hospodářské soutěže č. 5/2000 Sb., o povolení obecné výjimky ze zákazu dohod narušujících soutěž podle § 3 odst. 1 a § 4 odst. 1 zákona č. 63/1991 Sb., o ochraně hospodářské soutěže, ve znění zákona č. 286/1993 Sb., pro určité druhy dohod o frančíze.⁵⁰

Frančiza se rozděluje dle teorie na frančizu výrobní, velkoobchodní a distribuční. Dle této vyhlášky je v našem právní řádu přípustná právě frančiza distribuční, na jejímž základě užívá nabyvatel z frančizy firmu dle příslušného dohodového vztahu a v mezích určených právními předpisy.

10.2 Ochranné známky

Přechod a převod práv k ochranné známce je upraven v § 15 zákona o ochranných známkách. Vzhledem k tomu, že se jedná o předmět duševního vlastnictví, podléhá tento konkrétním podmínkám, aby byl přechod nejen platný, ale i účinný. Přechod je možný u fyzických osob nejčastěji smrtí a u právnických osob nejčastěji na základě sloučení nebo splynutí právnické osoby dle § 60 zákona č. 125/2008 Sb., o přeměnách obchodních společností a družstev.

Převod práv k ochranné známce se uskutečňuje na základě smlouvy o převodu ochranné známky, která je o inominatním bilaterálním právní úkonem. Pro účinnost tohoto převodu je třeba smlouvu registrovat na Úřadu průmyslového vlastnictví. Jedná se tudíž o klasický intabulační princip, kdy titulem je smlouva a modusem registrace.

Žádost o zápis v případě převodu může podat kterákoliv strana. V případě přechodu, který intabulačnímu principu podléhá také, podává žádost nabyvatel práv.

Specifickým prostředkem pro možnost užívání ochranné známky jiným subjektem než vlastníkem je licence. Licenci k ochranné známce poskytuje poskytovatel (vlastník ochranné známky) nabyvateli na základě licenční smlouvy k předmětům průmyslového vlastnictví, která je jako závazek upraven v § 508 Obchodního zákoníku. Podstatnými náležitostmi jsou

⁵⁰ Tato vyhláška definuje v § 2 frančizu jako dohodu: „mezi soutěžiteli, v rámci které jedna strana, poskytovatel práv, poskytuje druhé straně, nabyvateli frančizy, za určitou úplatu nebo jinou majetkovou hodnotu právo využívat soubor práv z průmyslového nebo jiného duševního vlastnictví nebo některá práva z tohoto souboru vztahující se na ochranné známky, obchodní jméno, označení provozoven, patenty, užité vzory, průmyslové vzory, autorská práva, know-how nebo jiná práva obdobného charakteru, která mají být využívána při prodeji zboží nebo poskytování služeb, a to pro účely odbytu určitých typů zboží nebo služeb, přičemž předmětem dohody musí být alespoň závazky vztahující se na

1. užívání společného obchodního jména nebo označení provozovny a jednotný celkový vnější vzhled smluvních prostor anebo dopravních prostředků;

2. předání know-how poskytovatelem frančizy jejímu nabyvateli;

3. průběžné poskytování obchodní nebo technické pomoci nabyvateli frančizy ze strany poskytovatele frančizy.“

vymezení stran, závazek k oprávnění k výkonu práv z předmětu průmyslového vlastnictví v konkrétním rozsahu a závazek poskytnout za toto úplatu nebo jinou majetkovou hodnotu.

Licence, podobně jako převod musí být registrována příslušným úřadem. O registraci může žádat opět kterákoliv smluvní strana. Registrací se licenční smlouva stává účinnou vůči třetím osobám.

Rozlišují se dva typy licencí, *výhradní* a *nevýhradní*. Poskytovatel licence výhradní se zavazuje, že tato nebude na určitém území po určitý čas poskytnuta někomu jinému, zatímco u nevýhradní tomu tak není.

Vhodnou poznámkou je doba platnosti a účinnosti licence. Pokud je tato sjednána jako určitá, nelze licenční smlouvu ze zákona vypovědět. U doby neurčité je výpověď možná a není-li určena výpovědní doba, je touto dobou rok od prvního dne měsíce následujícího po měsíci v němž byla výpověď doručena druhé straně.

Poslední zmínkou, která se týká převodu, přechodu nebo omezení či delegace výkonu práv je způsobilost známky stát se předmětem zástavního práva, exekuce nebo zda může být zahrnuta do majetkové podstaty dle zvláštního předpisu.⁵¹

Zejména zástavní právo k ochranné známce je významným důkazem toho, že ochranná známka nejen identifikuje výrobek nebo službu daného subjektu, ale také je významným obchodním artiklem. Tím, že její hodnotu lze ocenit se stává i zajímavým objektem pro zástavní smlouvu, coby zástava. Ust. § 17 zákona o ochranných známkách umožňuje zapsání zástavního práva do rejstříku Ochranných známek. Pro zápis musí splňovat žádost náležitosti upravené v ust. § 7 vyhláčky č. 97/2004 Sb. Úřadu průmyslového vlastnictví.

Žádost musí obsahovat:

- údaje o ochranné známce
- údaje o totožnosti oprávněné osoby,
- podpis,
- a musí být přiložena zástavní smlouva (rozhodnutí soudu nebo správního úřadu).

Realizaci zástavního práva lze potom provést dle ust. § 165a občanského zákoníku

⁵¹ Zák. č. 182/2006 Sb. úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon)

prodejem ve veřejné dražbě⁵² nebo přistupovat dle režimu, kterým se zástavní smlouva řídí. Je-li uzavřena dle Občanského zákoníku bude třeba pro uskojení věřitelovi pohledávky opatření exekučního titulu a výkonu rozhodnutí. Pokud by se však zástavní smlouva uzavírala v režimu Obchodního zákoníku, mohlo by být analogicky užito ustanovení

10.3 Označení původu a zeměpisná označení

Významným rozdílem mezi označením původu, zeměpisným označením a ostatními právy na označení je možnost užití těchto práv každým subjektem, který splňuje zákonem stanovené podmínky. Dispozice s těmito právy v tuto chvíli ztrácí význam, tj. v zásadě není přípustný převod nebo přechod označení původu nebo zeměpisného označení. Označení původu nebo zeměpisné označení totiž nacházejí hlavní význam své existence v informování spotřebitel o kvalitě zboží a zároveň i v snažím umístování zboží na trh pro producenta příslušného zboží. Není zde primární monopolizace předmětu duševních práv pro konkrétní subjekt jako tomu je u ostatních práv na označení. Jak je výše uvedeno, klíčovým zůstává splnění podmínek pro užívání tohoto označení, pokud jsou tyto naplněny může způsobilý subjekt užívat i označení původu nebo označení zeměpisné.

Dle předchozí právní úpravy se extenzivním výkladem dovozovala možnost převodu. V současné době dle účinného práva to možné není. Zároveň zákon přímo znemožňuje v ust. § 8 odst. 3 a odst. 4. zastavování a licencování těchto práv.

10.4 Shrnutí

Při přímém srovnání flexibility přechodu a převodu práv u jednotlivých práv na označení se autor domnívá, že na pomyslném žebříčku flexibility převodu nebo přechodu práv nejvýše stojí ochranné známky, které i přes povinnost splnění konkrétních podmínek pro účinnost přechodu nebo převodu lze převádět celkem bez větších obtíží.

Obchodní firma je přímo závislá na podniku a převod nebo přechod firmy bez přechodu nebo převodu podniku možný není. Výjimkou v tomto případě bude pouze francíza.

Na opačném konci flexibility je naprosto rigidní úprava označení původu a

⁵² Dle ust. § 36 zákona č. 26/2000 Sb., o veřejných dražbách

zeměpisného označení, která převod ani přechod nepřipouští.

De lege ferenda by jistě stálo za úvahu, zda-li by obchodní firma neměla být převoditelná bez závislosti na podniku jako takovém. To by jistě mohlo pomoci zachovat obchodní firmy známých společností, které ovšem nelze existenciálně zachránit. Tímto by byla možnost zachování goodwillu firmy. Sporné by ovšem bylo dodržení zásad, ze kterých firma musí vycházet. Musel by se tedy například o převod firmy subjektu, který působí ve stejném oboru apod.

11 Změny a úpravy zapsaného označení

11.1 Obchodní firma

Změny obchodní firmy se dají kategorizovat dle dvou hledisek, prvním hlediskem je dobrovolnost takové změny nebo úpravy, druhým hlediskem je rozdělení změn dle toho, které části obchodní firmy se dotýkají. Vzhledem k výše uvedenému se tedy změny budou dělit na obligatorní a fakultativní a na změny kmene firmy a změny dodatku.

Obligatorní změny ze zákona se řídí Obchodním zákoníkem, konkrétně § 11 odst. 2 a § 11 odst. 5. V prvním případě se jedná o změnu firmy, v případě změny jména fyzické osoby, ze kterého firma vychází. Tato změna spočívá v tom, že pokud nechce fyzická osoba změnit svou firmu úplně je povinna opatřit firmu dodatkem obsahujícím nové jméno.

Při detailním rozboru tohoto ustanovení lze nalézt rozdílné názory odborníků k této problematice. Zatímco některá literatura uvádí v rámci komentářů k tomuto ustanovení, že se jedná o značné zjednodušení oproti předchozí úpravě, jiná na příkladu ukazuje problém kdy díky dodatku k firmě původní by mohla být nová firma klamavá.⁵³

V druhém případě jde o vynucenou změnu firmy právnické osoby v případě obchodní firmy, která obsahovala jméno společníka, který přestal být společníkem a nesouhlasí s užíváním jeho jména v současné obchodní firmě nebo v případě smrti společníka, nesouhlasí-li dědicové. Mezi další obligatorní změny obchodní firmy patří např. smlouva o prodeji podniku, je-li odlišná právní forma kupujícího (právnické osoby), změna předmětu podnikání u fyzické osoby, byl-li rozlišující dodatek vázaný právě k předmětu podnikání, nebo změna (transformace) právní formy právnické osoby

Dalšími obligatorními změnami obchodní firmy pak jsou ty změny, které nařídí na základě zákona soud. Typicky dle návrhu na ochranu obchodní firmy proti nekalosoutěžnímu jednání: „*Vyvolání nebezpečí záměny (§ 47 Obchodního zákoníku)*“, podle kterého by se žalobce domáhal odstranění závadného stavu (žaloba je označována jako odstraňovací).

Dobrovolně měnit firmu může nositel práv k obchodní firmě na základě návrhu zápisu

⁵³ Srovnání: ŠTENGLOVÁ, I. a kol. *Obchodní zákoník, komentář, 9.vydání*. Praha: C.H.BECK, 2004, str. 33 a FALDYNA, F. a kol. *MERITUM - Obchodní právo*. Praha: ASPI,2005, str. 39.

změn do obchodního rejstříku. Nejedná se nějak nestandardní záležitost, často jsou tyto fakultativní změny spojeny se změnami společníků, případně s odlišným předmětem podnikání. Vyjímečně může být změna vedena i jistou snahou z amaskovat identitu podnikatele vzhledem k jeho profesním neúspěchům. Dalším příkladem může být převod společnosti na jiného společníka, kde se jedná o společnost nevykazující žádnou nebo jen minimální činnost a nový společník není ochoten investovat do založení společnosti nové (tak se tomu děje poměrně často u s.r.o., kdy se tím společník vyhne povinnosti splacení vkladu a celou tzv. „čistou společnost“ může pořídit v hodnotě cca. 50.000,-- Kč). Nejsou neběžné případy, kdy si nový společník jako investiční partner vynutí změnu obchodní firmy. To se stává v případě holdingu.

11.2 Ochranné známky

Přípustnost změn ochranných známek je minimální, zákon samotný umožňuje v podstatě pouze změnu vlastníka, buď na základě smlouvy nebo na základě návrhu, kdy soud rozhodne o vyznačení změny vlastníka ochranné známky pokud je neoprávněně zapsaná na obstaravatele. Toto již ovšem bylo uvedeno v rámci jednoho z druhů ochrany práv z ochranné známky.

Dále lze uvést, že zákon připouští měnit přihlášku k zápisu ochranné známky, a to až do doby zápisu. Extenzivním výkladem lze rovněž dovodit možnost spíše administrativní změny v případě změny sídla, bydliště nebo jména a obchodní firmy vlastníka ochranné známky.

V souvislosti se změnami ochranných známek je ovšem třeba uvést věc významnou z hlediska faktického. Ochrannou známku lze nadále používat i ve změněné podobě, modifikovanou. Modifikovaná známka bude požívat stejné ochrany jako ta, která je oficiálně zapsaná v původní podobě, musí se však jednat o záměnu, nebo vynechání prvků, které nezmění rozlišovací způsobilost známky. Za takovou změnu je pokládáno třeba změna nebo vynechání obrazového nebo textového prvku u kombinované známky nebo změna barvy nebo odstínu u barevných známek apod. Taková změna ovšem nesmá snížit rozlišovací způsobilost známky posunem k podobnosti se známkou jinou.

Tyto změny je možné provádět na základě čl. 5 C (2)Pařížské úmluvy na ochranu průmyslového vlastnictví, který deklaruje ochranu pro známky modifikované (za

předpokladu zachování rozlišovací způsobilosti).

11.3 Označení původu a zeměpisná označení

Označení původu na rozdíl od ochranné známky jednu důležitou změnu připouští. Zapsané poznačení původu nebo zeměpisné označení musí mít svou specifikaci dle § 6 zákona č. 452/2001 Sb., o ochraně označení původu a zeměpisných označení.⁵⁴

Tato specifikace může být Úřadem průmyslového vlastnictví na základě žádosti o změnu specifikace změněna dle ustanovení § 9 tohoto zákona zejména se zřetelem k vývoji v oblasti vědeckých a technických znalostí nebo z důvodu nového vymezení území.

„Přípustnými změnami mohou být tedy název zemědělského výrobku nebo potraviny, včetně označení původu, popis zemědělských výrobků nebo potraviny, včetně označení surovin, a popis základních fyzikálních, chemických, mikrobiologických anebo organoleptických vlastností zemědělského výrobku nebo potraviny, vymezení zeměpisného území, změna způsobu získání zemědělského výrobku nebo potraviny, označen kontrolního orgánu, který je dle zvláštního předpisu oprávněn kontrolovat dodržení specifikace zemědělského výrobku či potraviny, a jednak nové vymezení území produkce výrobku.“⁵⁵

S přihlédnutím k výše uvedenému lze tedy tvrdit, že například změna názvu míst se projeví změnou označení původu. Kromě shora specifikovaných možností se změna označení původu a zeměpisného označení v zásadě nepřipouští. Z povahy těchto práv na označení to ani co do subjektu není možné.

11.4 Shrnutí

Pozoruhodné je, že co do změny nebo úpravy výše uvedených označení je rozhodně nejflexibilnější úprava obchodní firmy, která je limitována pouze zásadami tvorby obchodní

⁵⁴ Specifikace musí obsahovat

- a) název zemědělského výrobku nebo potraviny, včetně znění označení původu;
- b) popis zemědělského výrobku nebo potraviny, včetně případné suroviny, a popis základních fyzikálních, chemických, mikrobiologických anebo organoleptických vlastností zemědělského výrobku nebo potraviny;
- c) zeměpisné vymezení území, popřípadě údaje, které svědčí o splnění požadavku podle § 2 písm. a) věty za středníkem;
- d) údaje prokazující že zemědělský výrobek nebo potravina pochází z vymezeného území;
- e) popis způsobu získání zemědělského výrobku nebo potraviny, popřípadě popis hodnověrných a neměnných místních způsobů jejich získávání;
- f) údaje potvrzující souvislost mezi kvalitou, vlastnostmi nebo znaky zemědělského výrobku nebo potraviny a zeměpisným původem ve smyslu § 2 písm. a).

⁵⁵ HORÁČEK, R. a kol. *Zákon o ochranných známkách. Zákon o ochraně označení původu a zeměpisných označení: Komentář*. 2. vydání. Praha: C.H.Beck, 2008, str. 297.

firmy, co do změny dobrovolné a potom i povinnosti ke změně firmy jsou zde četné. U ostatních práv na označení je změna v podstatě nepřípustná vyjma údajů o přihlašovatelích resp. vlastníkově a vyjma změny specifikace u označení původu a zeměpisného označení.

12 Ochranná doba a zánik označení

12.1 Obchodní firma

Z podstaty obchodní firmy i z ustanovení Obchodního zákoníku vyplývá, že co se týká ochranné doby obchodní firmy, tak vzhledem k tomu, že není zákonem určena, je tato v podstatě neomezená a trvá po dobu existence subjektu, který je nositelem obchodní firmy, případně, to platí i co do jeho právních nástupců při splnění daných podmínek.

Obchodní firma zaniká dvěma způsoby, je-li společnost zřízena pouze na dobu určitou, tak uplynutím této doby, není-li tomu tak a obchodní společnost nebo družstvo jsou zřízeny na dobu neurčitou zaniká firma spolu se zánikem takové právnické osoby s likvidací dnem výmazu z obchodního rejstříku.

12.2 Ochranné známky

Ochranná známka má desetiletou ochrannou lhůtu ode dne podání přihlášky u Úřadu průmyslového vlastnictví. Žádost o obnovu zápisu se podává nejdříve 12 měsíců před uplynutím desetileté lhůty. Obnova podléhá příslušnému správnímu poplatku. Nepožádá-li vlastník o obnovu zápisu ochranné známky nejpozději do šesti měsíců⁵⁶, po uplynutí desetileté lhůty, zanikne známka ke dni uplynutí desetileté lhůty. Pokud je o obnovu požádáno během šestiměsíční lhůty podléhá tento zápis dvojnásobnému správnímu poplatku.

Kromě výše uvedeného zániku ochranné známky uplynutím dobu. Zaniká známka ještě třemi dalšími způsoby. Jedním je vzdáním se práv k ochranné známce dle § 30 zákona o ochranných známkách. Toto ustanovení upravuje možnost omezení nebo úplného vzdání se práv k ochranné známce vlastníkem ochranné známky na základě písemného prohlášení adresovaného Úřadu průmyslového vlastnictví. Toto vzdání se práva je účinné dnem doručení úřadu a nelze jej vzít zpět.

Dalším způsobem zániku ochranné známky je zrušení ochranné známky Úřadem průmyslového vlastnictví na návrh třetí osoby. Důvody pro podání návrhu uvádí § 31 zákona o ochranných známkách a jedná se o:

- a) neužívání ochranné známky,

⁵⁶ Tato šestiměsíční lhůta se nazývá poshověcí neboli poshovovací lhůta.

- b) zdruhovění ochranné známky,
- c) klamavost ochranné známky,
- d) užití ochranné známky je nedovoleným soutěžním jednáním.

Ne vždy musí dojít k úplnému zániku ochranné známky. Při zrušení, lze zrušit pouze část známky např. některé služby, pro které je registrována.

Posledním způsobem zániku ochranné známky je její prohlášení za neplatnou na základě ustanovení § 32 zákona o ochranných známkách, přičemž řízení může být zahájeno na návrh, ale i bez něj, Úřadem průmyslového vlastnictví. Neplatnost se vyslovuje pro rozpor zápisu známky s ust. § 4 nebo § 6 zákona o ochranných známkách, případně pro rozpor s ust. § 7, byl-li návrh podán oprávněnou osobou. Neplatnost jako jediný způsob zániku ochranné známky má účinnost ex tunc, zbylé způsoby ex nunc.

Podle právní úpravy zákona Č. 177/1998 Sb., o ochranných známkách existoval institut tzv. „karenční lhůty,“ jednalo se o lhůtu v délce trvání dvou let, po které Úřad nezapsal shodné označení s označením zaniklým, ledaže by o zápis požádal ten pro koho byla zaniklá známka naposled zapsána, nebo jeho právní nástupce. Obdobný institut ovšem dle současné právní úpravy neexistuje.

12.3 Označení původu a zeměpisné označení

Podobně jako u obchodní firmy ani u označení původu nebo zeměpisného označení není určena ochranná doba, tudíž požívá ochrany do doby než označení zanikne. Zákon č. 452/2001 Sb., o ochraně označení původu a zeměpisných označení a o změně zákona o ochraně spotřebitele v § 11 vymezuje přesně důvody pro zrušení zápisu označení Úřadem průmyslového vlastnictví následovně:

„Úřad zruší zápis označení původu, zjistí-li na základě návrhu dotčené osoby nebo příslušného kontrolního orgánu anebo z vlastního podnětu, že

a) označení původu bylo zapsáno, aniž vyhovuje podmínkám stanoveným tímto zákonem; v tomto případě se na označení původu hledí, jako by nebylo zapsáno;

b) podmínky stanovené pro zápis označení původu odpadly;

c) výrobek, pro nějž je označení původu zapsáno, podle nálezu příslušného kontrolního orgánu nesplňuje požadavky stanovené specifikací na zemědělský výrobek nebo

potravinu a tyto požadavky nebyly splněny ani dodatečně ve lhůtě stanovené kontrolním orgánem.“

Zrušení je účinné ke dni, který v rozhodnutí o zrušení Úřad uvede.

12.4 Shrnutí

Ochranné doby u práv na označení jsou buď velmi dlouhé, jako je tomu v případě ochranné známky (zároveň i snadno obnovitelné) nebo neomezené. Zánik těchto práv je vázán vždy na konkrétní podmínky, ať již se jedná o přímo zákonné vymezení (výmaz z OR, uplynutí příslušné lhůty) nebo na základě rozhodnutí dle taxativně vymezených důvodů.

Práva na označení lze proto považovat ze velmi kvalitní a trvalá, která nelze svévolně omezovat nebo měnit.

13 Významná judikatura k problematice práv na označení

13.1 Obchodní firma

13.1.1 Klamavá firma

NS ČR 32 Odo 840/2004

Obchodní firma vzbuzuje ve smyslu § 10 odst. 1 obch. zák. klamavý dojem, zabývá-li se společnost ve skutečnosti jinou činností, než jakou má podle společenské smlouvy zapsánu v obchodním rejstříku. Slovní spojení „finanční úvěrová“ vzbuzuje dojem, že se společnost zabývá poskytováním úvěrů či jiných finančních služeb.

13.1.2 Zaměnitelnost obchodních firem, klamavé označení

32 Odo 840/2004

I. Při posouzení zaměnitelnosti obchodních firem ve smyslu § 10 odst.1 obchodního zákoníku je třeba vycházet z celkového dojmu průměrného zákazníka, který může utkvět v jeho paměti.

II. Z hlediska ochrany „starší“ firmy podle § 10 odst. 1 obchodního zákoníku není významné, zda nově založená obchodní společnost se snaží navázat na určitou tradici a tuto promítnout ve znění své „mladší“ firmy.

13.1.3 Zaměnitelnost firmy

VS Praha R 3 Cmo 52/98

Za zaměnitelné je třeba pokládat obchodní jméno tehdy, pokud se shoduje (či jen nepatrně odlišuje) v určité výrazné - dominantní části s obchodním jménem jiného podnikatele. Je totiž v přirozenosti zákazníků, že jim utkví v paměti povětšinou právě taková dominantní část obchodního jména.

13.1.4 Zaměnitelnost, dodatek

VS Praha (Rc) 3 Cmo 573/93

Dodatek, označující právní formu podnikání právnických osob, není sám o sobě dostatečným rozlišujícím prvkem v jinak zaměnitelných či přímo shodných obchodních jménech těchto právnických osob. Takový dodatek není totiž veřejností vnímán shodně jako zbývající část obchodního jména, neboť není vnímán se stejným stupněm pozornosti.

13.1.5 Přechod firmy

NS ČR 32 Odo 47/2004

Obchodní jméno (od 1.1.2001 obchodní firma) právnické osoby přechází na nástupnickou právnickou osobu spolu s podnikem pouze v případě, pokud nástupnická právnická osoba při převodu podniku projeví vůli obchodní jméno převzít.

Obchodní jméno není samostatně převoditelné a nelze je převzít, aniž by současně s ním nebyl převeden podnik.

Obchodní jméno, které nástupnická právnická osoba při převodu podniku nepřevzme, zaniká současně se zánikem právnické osoby, k níž se váže. Platnému přechodu obchodního jména podle § 11 odst. 3 obch. zák. nebrání jeho zaměnitelnost s obchodním jménem jiné právnické osoby.

13.1.6 Zaměnitelnost, dodatek

NS ČR Odon 108/97

Slovní spojení "Podzemní stavby" je dominantním prvkem obchodních jmen žalobce a žalovaných, které utkví v paměti průměrného zákazníka, resp. spotřebitele. Dodatková slova "Bohemia" nebo dokonce "divize 1", popř. právní forma ("spol. s r. o." na rozdíl od "a. s.") nemají dostatečně výraznou rozlišovací schopnost.

13.2 Ochranné známky

13.2.1 Obvyklost ochranné známky

NSS Brno5 As 59/2006 - 85

I. Obvyklost ochranné známky [§ 4 písm. d) zákona č. 441/2003 Sb., o ochranných známkách] může být posouzena pouze jednak ve vztahu k výrobkům a službám, na které se ochranná známka vztahuje, a jednak ve vztahu k tomu, jak ochrannou známku vnímá cílová veřejnost. Jsou-li výrobky určeny spotřebiteli obecně, jde o analýzu vnímání průměrného spotřebitele.

13.2.2 Zaměnitelnost ochranných známek

MS Praha 11 Ca 175/2005 - 58

Rozhodující pro posouzení zaměnitelnosti ochranných známek je hledisko

průměrného spotřebitele. Rozlišovací způsobilost [§ 4 písm. b) zákona č. 441/2003 Sb., o ochranných známkách], tj. schopnost individualizovat zboží od určitého výrobce nebo z určitého obchodního zdroje, se pohybuje od naprosté identity, shodnosti v některých prvcích, přes podobnost způsobující zaměnitelnost, až po naprostou odlišnost. Rozlišovací schopnost označení je proto nutno zkoumat vždy ve vztahu k vjemu průměrného spotřebitele, a to z více hledisek - vizuálního, fonetického, významového, porovnáním druhu zboží a služeb či srovnáním dominantních prvků známkového motivu.

Právní úprava ponechává na zhodnocení Úřadu průmyslového vlastnictví, zda přihlašované označení má dostatečnou rozlišovací způsobilost (distinktivitu). Při hodnocení schopnosti individualizovat zboží z určitého obchodního zdroje je nutno mít na zřeteli, že spotřebitel zpravidla nemá možnost vzájemně porovnat více označení či výrobků, že porovnává s obrazem v paměti či dřívějším sluchovým vjemem, že má průměrnou paměť a průměrný smysl pro detail. Zaměnitelnost může být proto dovozována jak z podobnosti v dominantním prvku, tak naopak z toho, že výrobek dominantní odlišující prvek nemá a ostatní prvky mají nízkou rozlišovací schopnost, takže vyvolávají shodný nebo velmi podobný celkový vjem.

13.2.3 Rozlišovací způsobilost

NSS Brno 9 Ca 110/2003 - 36

Používají-li dva rozdílní podnikatelé na trhu totéž nebo zaměnitelné označení v rozhodné době dvou let před podáním přihlášky ochranné známky k označení výrobků téhož druhu, je vyloučeno, aby takové označení získalo rozlišovací způsobilost pro výrobky pouze jednoho z nich [§ 9 odst. 1 písm. c) zákona č. 137/1995 Sb., o ochranných známkách 1].

13.2.4 Užívání ochranné známky

NSS Brno 7 A 73/2000 - 100

I. V řízení o výmazu ochranné známky podle § 25 odst. 1 písm. b) zákona č. 137/1995 Sb., o ochranných známkách, *) nelze přímo prokazovat to, co se nestalo či neděje (že známka užívána není); řízení je nutno vést tak, že správní orgán k návrhu majitele napadené známky provede navržené důkazy o tom, že známka užívána byla. Zdaří-li se takový důkaz,

je popřena hypotéza normy a známka nebude vymazána. Nezdáří-li se - a nejsou-li tu jiné důkazy správnímu orgánu známe, které by bylo možno provést - nese majitel napadené známky procesní odpovědnost za to, že správní orgán neměl možnost učinit zjištění svědčící pro zachování známky, a známka bude vymazána, ledaže majitel známky její neužívání řádně zdůvodní.

II. Podmínkou prokázání oprávněného užívání ochranné známky třetí osobou na základě smlouvy v řízení o výmazu ochranné známky podle § 25 odst. 1 písm. b) zákona č. 137/1995 Sb., o ochranných známkách,**) nebyl zápis licenční smlouvy do rejstříku ochranných známek.

13.2.5 Zaměnitelnost ochranné známky

NSS Brno 7 A 59/2002 - 47

I. Označení, která jsou shodná natolik, že nemají žádnou rozlišovací způsobilost, nemohou požívat známkové ochrany. Rozlišovací způsobilost označení je nutno zkoumat vždy ve vztahu k vjemu průměrného spotřebitele, a to z několika hledisek, především vizuálního, fonetického, významového a porovnáním dominantních prvků. Zaměnitelnost označení může být dovozena z podobnosti v dominantním prvku nebo naopak z toho, že označení dominantní odlišující prvek nemá a ostatní prvky mají nízkou rozlišovací schopnost.

II. Posouzení zaměnitelnosti je věcí úvahy správního orgánu. Soud není proto oprávněn nahrazovat jeho hodnocení důkazů správního orgánu vlastní úvahou a na místo zjištěného skutkového stavu postavit vlastní skutková zjištění. Musí se omezit pouze na zkoumání, zda je úsudek správního orgánu logicky možným závěrem vycházejícím z premis, které byly nastoleny.

13.2.6 Obvyklost ochranné známky

VS Praha R 3 Cmo 61/98

Při kolizi zapsané ochranné známky a obchodního jména je podle § 16 odst. 1 zákona o ochranných známkách majitel ochranné známky povinen strpět, pokud třetí osoba užívá v obchodním styku mj. své obchodní jméno, přesto že je shodné nebo zaměnitelné s ochrannou známkou či tvoří součást ochranné známky, avšak jen za předpokladu, že je

používáno v souladu s obchodními zvyklostmi a dobrými mravy soutěže. Při posuzování splnění uvedeného předpokladu je rozhodující, zda své obchodní jméno žalovaný zvolil tak, aby práva majitele ochranné známky nebyla rušena a zda toto obchodní jméno užívá tak, jak má být obchodní jméno podle § 8 ObchZ a v souladu s obchodními zvyklostmi a dobrými mravy soutěže užíváno. Tedy zda není v jeho činnosti snaha toto obchodní jméno užívat jinak - např. jako ochrannou známku nebo v neúplném rozsahu, ve zkráceném znění (např. pouze kmen obchodního jména), nebo v grafické úpravě připodobňující se úpravě ochranné známky žalobce.

13.2.7 Zvuková ochranná známka

ESD C-283/01, ve věci Shield Mark

Zvuková označení mohou být při splnění určitých předpokladů zapsána jako ochranná známka. Předně musí být zvukové označení schopno vést k odlišení zboží nebo služeb podniku druhého. Kromě toho musí být předmětem grafického zobrazení, které je jasné, jednoznačné, ucelené, snadno dostupné, srozumitelné, trvalé a skutečné. Tyto předpoklady jsou splněny v případě, pokud je zvukové označení graficky zobrazeno prostřednictvím systému not, který tvoří notový klíč, noty a jiná v hudbě používaná označení.

13.3 Označení původu a zeměpisná označení

13.3.1 Nekalá soutěž

VS Olomouc (Rc) 7 Cmo 261/2006

Je-li pro určité výrobky chráněno označení původu, je porušením tohoto práva, byl-li pro výrobek nepocházející z této oblasti užit název, který sice neobsahuje zeměpisný název, ale vyvolává spojitost s oblastí původu, a toto porušení naplňuje rovněž znaky skutkové podstaty nekalosoutěžního jednání (klamavé označení zboží a služeb, parazitování na pověsti).

8.1.1. Zrušení označení

Úřad průmyslového vlastnictví sp.zn. OP 43

Nad rámec odůvodnění tohoto rozhodnutí považoval odvolací orgán za vhodné poučit navrhovatele o změnách platné právní úpravy označení původu, měnící celkové pojetí tohoto předmětu průmyslového vlastnictví v právním řádu České republiky. V souladu s ust.

§ 25 odst. 4 zák.č. 452/2001 Sb. i řízení ve věcech označení původu, tak jak bylo obsaženo ustanovení § 10 zák.č. 159/1973 Sb. zákon č. 452/2001 Sb. upravuje pouze zrušení označení původu jako takového. Dle současné právní úpravy proto úřad nemůže zápis uživatele z rejstříku označení zrušit, a i kdyby tak formálně učinil, nenahrazoval by tento akt v žádném případě ochrany, kterou lze oprávněnému uživateli označení poskytnout toliko u soudu.. Práva k označení původu svědčí všem subjektům, které splňují zákonem stanovené podmínky, a to bez ohledu na to, zda jsou zapsány v rejstříku či nikoliv. Jediným možným postupem pro oprávněného uživatele označení původu v budoucnosti je proto domáhat se porušování práv z označení původu v řízení před příslušným soudem.

13.3.2 Zápis do rejstříku

Úřad průmyslového vlastnictví - věstník - 4/1994

Podle ustanovení § 8 zák. č. 159/1973 Sb., o ochraně označení původu, je přípustné zapsat do rejstříku označení původu dalšího uživatele, jehož výrobky vyhovují podmínkám stanoveným pro již zapsané označení původu. Funkcí označení původu proto - na rozdíl např. od ochranné známky - není zakotvit ve vědomí spotřebitelské veřejnosti vztah výrobku k určitému podnikatelskému subjektu, ale naopak ke všem podnikatelům z téže zeměpisné oblasti, jejichž výrobky vyhovují podmínkám pro již zapsané označení původu. Pokud napadené rozhodnutí vztahuje zápisnou způsobilost dalšího uživatele toliko na podnikatele, který přímo tyto výrobky vyrábí, omezuje takovým rigidním výkladem pluralitu subjektů průmyslového práva na označení, které vyplývá již z podstaty jeho předmětu.

14 Závěr

Autor si v úvodu této práce stanovil cíl analyzovat práva na označení a porovnat ta nejvýznamnější mezi sebou v rámci zadaných kritérií. Postupoval proto následovně. Nejprve zařadil práva na označení do právní systematiky, vysvětlil základní pojmy pojící se s právy na označení, právy průmyslovými a právy duševního vlastnictví. Popsal základní vlastnosti těchto práv a jejich předmětů.

Následně autor vymezil jednotlivá práva na označení (obchodní firmu, ochranné známky, označení původu a zeměpisné označení) dle současné právní úpravy a popsal jejich postavení v českém právním řádu, případně i v systému norem Evropské Unie (Evropských Společenství).

Autor dále, což bylo hlavním cílem této práce, sestavil kritéria, dle kterých práva na označení podrobil dalšímu zkoumání. Zaměřil se na jejich historický vývoj, přičemž se zaměřil nejenom na přibližnou délku vývoje, ale i na způsob, jakým práva na označení získávaly svou ochranu.

V následující kapitole č. komparoval autor této práce tvorbu a zásady tvorby těchto práv průmyslového vlastnictví. U některých práv vysvětlil teoretické principy, které tvorbu a následný vznik práv na označení ovládaly a ovládají. Bezpochyby nejpracnější zpracovatelnou kapitolou byla kapitola pojednávající o vzniku a druzích ochrany práv na označení, a to zejména kvůli nesystémovosti a roztříštěnosti právní úpravy nejen mezi právy soukromými a veřejnými, ale hlavně v rámci práva soukromého jako takového. K důvodům proč je právní úprava ochrany práv na označení taková, jak je v práci uvedeno, autor uvedl i své názory.

V kapitole pojednávající o možnostech přechodu anebo převodu práv na označení autor zevrubně popsal nejenom tyto dva způsoby změny subjektů práv na označení, ale i některá oprávnění k výkonu práv na označení bez převodu, či některá možná omezení těchto práv. Následující kritérium, dle kterého byla práva na označení autorem porovnávána, bylo kritérium hodnotící možnosti změny a úprav obchodní firmy, ochranné známky, označení původu a zeměpisného označení.

V další kapitole se autor zaměřil na komparaci práv na označení dle jejich ochranné

doby a způsobů zániku. Konečně v poslední kapitole této práce uvedl autor výběr důležitých judikátů, které se vztahují k úpravě práv na označení a konkretizují jednotlivé úpravy, které svou obecností nejsou s to postihnout všechna úskalí těchto poměrně složitých práv na označení.

Při zpracování práce byl autor veden snahou dodržet vědecké metody, které si v úvodu stanovil jako klíčové zejména analytickou a syntetickou metodu, které se promítají do struktury celé práce. Autor je přesvědčen, že výsledkem této snahy je zejména formální a obsahová přehlednost práce, která může při jejím použití zjednodušit systémový přístup k problematice práv na označení, s výhodou využití aktuálnosti zpracování, neboť u práv na označení jako dynamicky rozvíjejících se práv je nutné vždy sledovat jejich změny. Pro budoucí rozhodnutí o užití těchto práv.

Z v práci uvedeného seznamu zdrojů vyplývá, že četnost zdrojů, které autor ke zkoumání práce využil, byla značná. Kromě tištěných pramenů a literatury autor byl nucen pracovat i částečně s příslušnými programy, které zpracovávají právní normy, judikáty a literaturu v elektronické podobě a samozřejmě s Internetem, v němž dohledával a upřesňoval konkrétní aktuální skutečnosti k tématu práce se vztahující, například na webových stránkách příslušných úřadů.

Při zpracování takového objemu dat a údajů musel autor často užívat vlastního logického úsudku a dovozovat skutečnosti nejen z více zdrojů, ale i extenzivním výkladem. Výše uvedená roztříštěnost právních úprav práv na označení se projevila i ve vztahu české úpravy s úpravou mezinárodní včetně úpravy EU. Z tohoto pohledu autor při zkoumání problematiky zjistil, že až na výjimky se čeští zákonodárci pokoušeli národní právní řád harmonizovat s právem ES a EU a zároveň s Mezinárodními úmluvami a smlouvami. Tímto dosáhli shodné úpravy různých institutů na více úrovních. Podle autora zaslouží ocenění až na výjimky dobře zpracované zákony č. 441/2003 Sb., o ochranných známkách a 452/2001 Sb., o ochraně označení původu a zeměpisného označení.

Co se literatury týče musel autor zkonstatovat, že k tématu práce nebylo jednoduché nalézt dostatek kvalitních a hlavně aktuálních děl. Většina dostupných zdrojů a informací se nachází v komentářích k jednotlivým zákonům. Dále se jedná o příspěvky v podobě článků do různých odborných časopisů a na Internet. Vzhledem k významu těchto práv bylo rovněž

předpokladem autora práce, že se těmito bude zabírat poměrně široké spektrum praktických i teoretických právníků, resp. právních vědců, ovšem při zpracování práce samotné zjistil, že jména autorů se často opakují a ve skutečnosti jich není mnoho. To lze doložit i na mizivém počtu „vědecké“ literatury týkající se tématu, nemluvě o akutálnosti takových děl.

I přes množství zpracované materie se autor domnívá, že další soustředěné zkoumání zpracované tematiky je jistě možné, zejména z hlediska procesního a samozřejmě ve směru prohloubení tématu ke konkrétnějším, třeba i oborovým a oblastním tématům. Takovéto rozšíření tématu práce by však již přesahovalo stanovený rozsah práce.

15 Prameny a literatura

15.1 Literatura

15.1.1 Knižní literatura

HORÁČEK, R. a kol. *Zákon o ochranných známkách. Zákon o ochraně označení původu a zeměpisných označení: Komentář*. 2. vydání. Praha: C.H.Beck, 2008.

ŠTENGLOVÁ, I. a kol. *Obchodní zákoník, komentář*, 9.vydání. Praha: C.H.BECK, 2004.

JELÍNEK, J. a kol. *Trestní zákon a trestní řád*. 25. vydání. Praha: Linde, 2007.

JELÍNEK, J. a kol. *Trestní zákoník a trestní řád*. 1. vydání. Praha: Leges, 2009.

JELÍNEK, J. a kol. *Trestní právo hmotné*. 2. vydání. Praha: Linde, 2006.

SLOVÁKOVÁ, Z. *Průmyslové vlastnictví*. 2. vydání. Praha: LexisNexis CZ, s.r.o., 2007.

PÍTRA, V. a kol. *Zákon o ochranných známkách: Komentář*. Praha: C.H.Beck, 1996

DĚDIČ, J. - ČECH, P. *Obchodní právo po vstupu do EU*. Praha: Bova Polygon, 2004.

LOCHMANOVÁ, L. *Práva na označení*. Praha:Orac, 1997

FALDYNA, F. a kol. *MERITUM - Obchodní právo*. Praha: ASPI,2005.

MUNKOVÁ, J. *Ochranné známky, další práva na označení a hospodářská soutěž*. Praha: Úřad průmyslového vlastnictví, 2000.

KOBLIHA, I. a kol. *Obchodní zákoník s úplným textem zákona s komentářem*. Praha: LINDE, 2006.

KOLEKTIV autorů. *Obchodní zákoník s úplným textem zákona s komentářem*. Český Těšín: PORADCE, s.r.o., 2007.

15.1.2 Články periodik

TELEC, I. *O nehmotných statcích a duševním vlastnictví*. Právní rozhledy, roč. 1997, č. 11.

TELEC, I. *Duševní vlastnictví v podnikatelské a jiné výtěžné praxi*. Právní rozhledy, roč. 1993, č. 7.

LAZÍKOVÁ, J. *Ochrana obchodního mena v českém a slovenskon obchodnom práve*. Obchodní právo, roč. 2008, č. 4.

JAKL, L. *„Vliv evropské harmonizace a integrace ochrany průmyslového vlastnictví na vývoj*

v českých zemích“, Průmyslové vlastnictví, 1997, č. 9, 10

Jedlička, S. *Zástavní právo k ochranné známce*, Právní rádce, roč. 1996, č. 9.

Charvát, R. *Ochranná známka Evropských společenství*, Právní rádce, roč. 2004, č. 8.

Kalinová, K. A Michalicová, I. *Pojem ochranné známky – komparace právní úpravy v ČR a ES*, Právo a podnikání, roč. 1997, č.12.

Ježek, J. *Ochrana obchodního jména*, Daňová a hospodářská kartotéka, roč.1996 č. 1.

Čermák, K. *Spory v oblasti ochranných známek. Od zaměnitelnosti k pravděpodobnosti záměny*, Právní rádce, roč. 2006, č. 3.

Grygar, J. *Omezení práv z ochranné známky prostřednictvím chráněného označení původu z jiného členského státu EU*, Právní fórum, roč. 2004, č. 1.

15.2 Prameny z internetu

problematika komunitární ochranné známky dostupná na <http://oami.europa.eu>

problematiky přihlašování ochranných známek a patentů dostupná na <http://www.upv.cz>

problematika obchodního rejstříku, potažmo obchodních firem dostupná na <http://portal.justice.cz>

16 Přílohy

16.1 Příloha 1)

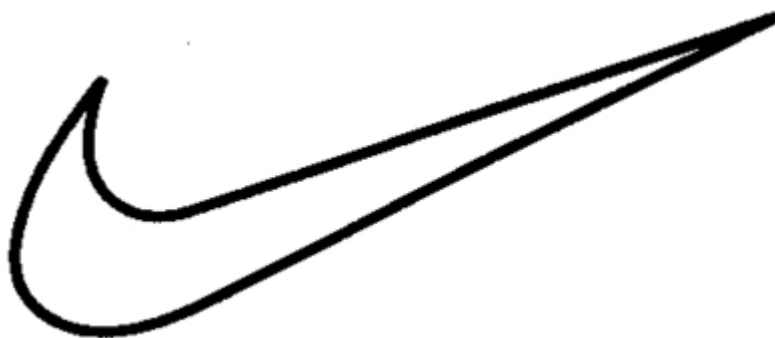
16.2 Příloha 2)

VOLVO

16.3 Příloha 3)

16.4 Příloha 4)

16.5 Příloha 5)

16.6 Příloha 6)

17 Anglické resumé

The theme of this work is Rights to designation. The author of this work, in cooperation with the tutor, have chosen this topic because it is very interesting and widely used topic. This work is drawn up to compare the rights to designation as far as the criterias assigned by the tutor. The rights to designation being compared are: Trade name, Registered trademark and Protected designation of origin. There are several criterias of the work:

- Historical progression of rights to designation
- Creation and principles of formation of rights to designation
- Inception and forms of protection in relation to enrollment of designation
- Transmission and transformation of individual rights to designation
- Changeover of registrated designation
- Preserved period and expiration of designation
- Important decisions conserning the rights to designation

First, the author is describing rights to designation as a part of intellectual property. He is also describing every single right itself. Consequently the author compares rights to designation as far as criterias mentioned above, for example the features of these rights and so on.

The only trouble during the process of writing about this topic was the short of sources and their recency. The most information was however found in commentaries to individual laws. The author, in cooperation with the tutor has compiled this work according to modern methods of work.

During the process of writing, the author had to deal with very little number of individual laws concerning this problem, that's why he had to use academic interpretation and court's decisions in many cases.

Because of the variety of very different rights to designation, the author wasn't able

to describe all aspects of the topic. It would take a deeper research of the topic and also the extent of the theses would be therefore enormous.

However, the author has been very satisfied with the chosen topic because not only it is interesting and useful but also he got very enriched with the knowledge that can be used in his future career.